

CONTRA

nr 6 1986 årg 12 10:-

Frankrikes toppagent hos KGB

Kommunismen i Sydafrika

**En byråkrats
bekännelser**

**FRIHETENS
RÖST**

CONTRA

oberoende borgerlig tidskrift
utges sex gånger per år
ISSN 0347-6472

Ansvarig utgivare

Anders Fjällström

Adress

Box 6082, 102 32 Stockholm.
Telefon 08-54 95 52 (även 08-751 56 26)

Prenumeration

59 kronor per år. Inbetalas på postgiro 85 95 89-4 eller bankgiro 261-2638.

Finland: 45 mark per år. Finländskt postgiro 1125 82-9.

Norge: 65 norska kronor per år. Norskt postgiro 1 99 82 77.

Danmark: 75 danska kronor per år. Dansk postgiro 1 69 06 98.

Medarbetare

Ordförande: Göza Mölnar

Expedition: Anders Fjällström

Redaktion: Claes Almgren, Christer Arkefors, Carl G. Holm, Filip Lundberg och Benny Rung.

Övriga medarbetare: Arne Andersson, Dennis Brinkeback, Dietmar Kröhnert, Bertil Lindblom, Alf Norbäck, Arne Sundström, Roger Söderqvist och Astrid Wikmark samt Allan C. Brownfeld, Washington, Joachim Bamrud, Oslo och Rune Westin, Canberra.

Länskontakter

Blekinge: Magnus Bergstrand 0455-114 45

Bohuslän: Karl Gustaf Kleen 0523-315 10

Gotland: Alf Norbäck 0498-102 06

Gävleborg: Grethe Blomgren 026-27 31 23

Göteborg: Arne Andersson 031-55 43 14

Halland: Helena Norrgren 035-502 00

Jämtland: Lennart Sundstad 0642-100 49

Jönköping: David Stavenheim 036-18 68 62

Kalmar: Jan Hedberg 0485-385 64

Kopparberg: Allan Lennartsson 0226-108 16

Kristianstad: Olu Axelsson 0451-802 65

Kronoberg: Bengt Sjöberg 0372-147 21

Malmöhus: Mats Gunnarsson 0418-229 43

D:o: Dietmar Kröhnert 040-97 33 31

Norrboten: Elisabeth Olsson 0970-340 85

Skaraborg: Frank Wurm 0500-335 44

Stockholm: Claes Henriksson 08-761 28 36

Södermanland: Tibor Somogyi 0152-152 62

Uppsala: Hermann Schulze 018-35 81 28

Värmland: Jan Collander 0570-660 86

Västerbotten: Hans G. Olsson 0910-358 12

Västernorrland: Herbert Forsström 060-93022

D:o Stanley Skoglund 060-12 96 94

Västmanland: Michael Berg 021-11 30 73

Älvsborg: Evald Olsson 0531-112 65

Örebro: Karl-Edvard Hellkvist 0581-132 22

Östergötland: Carl G. Holm 013-16 16 46

Danmark: Peter Hartvig 01-10 88 72

Finland: Leo Meller 90-563 34 53

Norge: Joachim Bamrud 02-56 21 56

Ej signerat material har sammanställts av redaktionen. Copyright Stiftelsen Contra. Eftertryck endast efter överenskommelse.

Presslagd 1986-10-13

Vänersborgs Offset AB, Vänersborg 1986

CONTRA-NYTT

En byråkrats bekännelser

I dagarna har Dennis Brinkebacks bok *En byråkrats bekännelser* kommit från tryckeriet. Det är en rak och uppriktig uppgörelse med det byråkratiska samhället från en som vet vad han talar om. Dennis Brinkeback är själv sedan många år byråkrat och ger personliga inblickar i en för den som bara möter "fönsterkuvertslickarna" främmande värld. Boken kan rekvideras från Contra för 68:- plus porto.

Fler Contra-böcker

Ytterligare två böcker utkommer på Contra inom kort. Dels William Stevensons *Intrepid's sista fall*, en spionbok med dokumentärt innehåll. Den handlar om Sovjets atomspioneri efter Andra världskriget, men handling förs ända fram till 1983. Den andra boken är skriven (och tecknad) av Lars Thirslund. Det är en allegorisk berättelse om "djurens fredsrörelse". Något som säkert kommer att vara irriterande för somliga. Vilket förvisso är avsikten.

Betala med kontokort!

För att underlätta för våra läsare att beställa Contra-artiklar har vi tecknat avtal med Köpkort, som administrerar Köpkort, MasterCard, Eurocard och Bankkort. Det går därför fr o m nu bra att sköta beställningarna genom att debitera kontokortet. Det krävs dock en del extra byråkratiska finesser för att det skall fungera. Först måste vi ha kontonumret ordentligt angivet på beställningen. Och beställaren måste *underteckna* beställningssedeln. Det går bra att betala även prenumerationer och bidrag via kontokortet. Om Du använder bankkort måste Du också ange om du drar på Ditt konto eller vill utnyttja till kortet knuten kredit. Användning av kontokort gör vi på försök. Det är förenat med en del administrativa rutiner hos Contra, så vi föreslår att Du använder kontokortet enbart vid beställningar på en hundralapp eller mer. Vi hoppas att vi genom de nya rutinerna skall göra det enklare och bekvämare för Dig att få Dina Contra-artiklar.

Contra fälld i tryckfrihetsmål

Contra har fällts i en tryckfrihetsprocess vid Stockholms tingsrätt. En man av ingermanländskt ursprung stämde Contra för vissa uppgifter i Contra nr 6 1985. Mannen var omtalad under pseudonym, men ansåg sig ändå vara identifierad, något som Contra ansett vara helt orimligt. Contra menade vidare att uppgifterna om mannen var sanna och försvarliga att förmedla. För att styrka sanningshalten i påståendena kallade Contra en polisman som vittne. Denne meddelade kvällen innan rättegången att han av chefsåklagare K G Svensson förbjudits att beröra vissa saker i sitt vittnesmål. Domstolen ansåg sedan att Contra inte kunnat belägga de påståenden som gjorts och fällde Contra för förtal. Domen har överklagats.

Contra arbetar med små resurser och i huvudsak ideella krafter för att i ljuset dra fram sådant som inte omtalas i andra media. Självklart är vi mycket omsorgsfulla i vår källkontroll och ansåg att vi hade goda skäl för att skriva det som skrevs i nr 6 1985. Tingsrätten ansåg annorlunda. Det återstår för hovrätten att pröva om Contra hade fog för sina påståenden eller ej.

Ouvsett denna prövning utgör domen en svår ekonomisk prövning för en liten tidskrift som drivs ideellt. Contra har ålagts att betala bägge parternas rättegångskostnader, skadestånd och böter, tillsammans 38.000 kronor. Vi vädjar till de läsare som har möjlighet att ekonomiskt backa upp Contra, så att vi får råd att kämpa för upprättelse och rättvisa i hovrätten.

Friskolor och yttrandefrihet

Rätten att välja andra skolor än de statliga är inskriven i FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna. Och den finns också inskriven i den svenska skollagen. Men det krävs tillstånd, och tillståndsgivningen kan dras ut i det oändliga för att tillintetgöra den rätt som finns.

Det råder delade meningar om hur demokratin i Sverige fungerar, vår yttrandefrihet däremot brukar aldrig ifrågasättas. Vi räknar oss till de demokratiska stater där enskilda medborgare utan risk för represalier kan säga sitt hjärtas mening om vårt samhälle och regeringens politiska handlande.

Men det finns en gräns där debatten tar slut och maktpråket tar vid — den gränsen är nu nådd också i Sverige genom behandlingen av Livets Ord i Uppsala. I det fallet har föreningsverksamhet och offentliga uttalanden blivit skäl nog för staten att förvilgra en svensk minoritet elementära mänskliga rättigheter.

Politiska motiv

Ulf Ekman, ledare för den fria församlingen Livets Ord, gjorde inför senaste riksdagsvalet kritiska uttalanden mot Palmeregeringen. Nu anländer skolöverstyrelsen bl a dessa uppmärksammade uttalanden för att frånta Ekmans skolstiftelse rätten att driva en lågstadieskola för medlemmarnas barn. Avslaget motiveras också med missnöje med föreningsstadgarna för den från skolan fristående församlingen Livets Ord.

Tre gånger har stiftelsen Livets Ord nekats tillstånd att driva sin lågstadieskola i Uppsala. Först av skolstyrelsen i Uppsala, sedan av länskolnämnden och nu också av skolöverstyrelsen. Rent kunskapsmässigt har myndigheterna dock inga anmärkningar mot undervisningen. I stället bygger besluten på politiska och religiösa motiv. Motiv som inger farhågor om vår frihet och framtid.

Livets Ord har överklagat beslutet till regeringen, som nu får visa hur olikstänkande svenska medborgare får vara utan att rätten tas ifrån dem. Om Ulf Ekmans tro, övertygelse och uttalanden föranleder staten att frånta gruppen kring Livets Ord den självklara "friheten att för sina barn välja andra skolor än dem som inrättas av offentlig myndighet", (artikel 26 i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna) — då är inte bara yttrandefriheten i fara, då ser vi även embryot till förföljelsen mot olikstänkande.

Förtal

Enligt skolöverstyrelsens generalkdirektör Lennart Orehag uppfyller inte Livets Ord och skolstiftelsen de demokratiska och grundläggande värderingar som anges i mål och riktlinjer för grundskolans läroplan. I massmedia sprids dessa osanningar efter det

De fria skolorna är ofta små och erbjuder både bättre miljö och bättre undervisning. Något som naturligtvis illa ses av dem som strävar efter en strömlinjeformad utjämning.

mönster vi känner igen från öststaterna. Genom osakliga TV-program jämställs företrädare för Livets Ord med rasister, fascister och krigshetsare. Försöker man genom detta rättfärdiga den orättvisa behandlingen av Livets Ords medlemmar? Vem i Sverige vill försvara dem som utmålats som Hitlers like?

Också den officiella och "regeringstroga" kyrkan ylar med i vargkören. Lennart Orehag, själv aktiv i Svenska Missionsförbundet, förnekar att beslutet har ett skvatt att göra med religionsfrihet utan menar att det är en ren demokrati-fråga. Men varför har då Orehag haft kontakter i frågan med ärkebiskop Bertil Werkström, som offentligt mycket hårt kritiserat den avhoppade statskyrkoprästen Ulf Ekman. Varför ingår i skolöverstyrelsens beslutsunderlag Lunda-rapporten, en teologisk skrift vars syfte är att svärta ned Livets Ords goda namn och trovärdighet?

Skiljaktig mening

Sanningen är att myndigheterna saknar grund för sitt beslut, därför misstänkliggör de Livets Ords demokrati- och människosyn. Föredragande, avdelningsdirektören Elin Lind af Hageby och skolrådet Arne Sönnerrind har reserverat sig mot skolöverstyrelsens beslut. I sitt tillägg till SÖ:s beslut skriver de bl a följande:

"Det under ärendets beredning tillgängliga

beslutsunderlaget, aktmaterialet, vari ingår skriften Frångångsteologi i Sverige, Lunda-rapporten om den nya trosförkunnelsen, och de direkta kontakterna med föräldrar och olika företrädare för rörelsen och skolan, ger — hävdar vi — inte belägg för att församlingsmedlemmar i sin praktik som människor och samhällsmedlemmar skulle företräda antidemokratiska eller antihumana ideal eller uppfattningar. Enligt vår bedömning ger materialet för den religiöst neutrale inte ens antydningar i denna riktning. Sedan detta konstaterats, saknar det relevans för besvärshandling i vilka avseenden Livets Ords kristna församling omfattar ett trosinnehåll som avviker från andra kristna samfund. Till yttermera visso anförs från skolans sida att den i sin dagliga verksamhet arbetar helt oberoende av församlingen Livets Ord. I motsats till bl a skolstyrelsen i Uppsala finner vi således att underlag saknas för att underkänna skolan med hänvisning till den människosyn Livets Ords församling kan bedömas omfatta."

"Det lagrum som det här är fråga om skyddar rättigheten för enskild att starta en egen skola och möjliggör för föräldrar att sända sina barn till en undervisning som överensstämmer med deras egen åskådning. Det har i ärendet ej gjorts sannolikt och än mindre övertygande visats att den rätt det här gäller inte skulle tillkomma klaganden. SÖ har följaktligen, enligt vår mening, bort bifalla besvären." (Forts på sid 10)

En byråkrats bekännelser

Dennis Brinkeback är byråkrat. Byrådirektör vid Riksförsäkringsverket. Han har skrivit en bok — som i dagarna kommer ut på Contra förlag — om livet som byråkrat. Det är en delvis mycket kritisk bok. Vi återger här ett utdrag ur boken.

Formell yttrandefrihet

I Sverige har allmänheten möjlighet att debattera lämpligheten och riktigheten av myndigheternas handlande och alla får yttra sig fritt även om det innebär kritik av stat och kommun. Bestämmelserna om yttrandefrihet är intagna i grundlagen. Enligt regeringsformen ligger varje medborgare "frihet att i tal och skrift eller bild eller på annat sätt meddela upplysningar samt uttrycka åsikter och känslor."

Alla människor omfattas av yttrandefriheten. Den gäller alltså även stats- och kommunaltjänstemän. Huvudregeln är att befattningshavare kan uttala sig fritt om vad han erfart i sin tjänst. Att det står väl till med den formella yttrandefriheten innebär emellertid inte att det står lika bra till med den reella yttrandefriheten.

Som jag skall visa är det dåligt med yttrandefriheten för statstjänstemän. Vi har haft en debatt om det en tid. Många menar att vi i Sverige har fått en tystnadens konformism. Bland orsakerna till det har pekats på att vi har en offentlig sektor som tar i anspråk resurser som motsvarar 70% av BNP och det är ett mått på hur många människor som i en eller annan form är beroende av den politiska makten. Ju mer staten har att säga till om, desto fler människor är beroende av staten.

Samhällsdebattörer som före regeringsrådet Gustaf Petrén menar att för jurister gäller att de befinner sig i en befodrings-situation. Varje olämpligt yttrande kan föranleda en utebliven befodran.

Enligt min mening är det djupt olyckligt att ett meningsutbyte i en demokrati skall kunna leda till utebliven befodran.

Även professor Stig Strömholm är inne på tanken att det är den offentliga sektorns — de tysta ämbets- och tjänstemännens, numera organisationsföreträdarnas dominans, — som skapar en tystnadens konformism.

I Sverige är över en miljon anställda i den

offentliga sektorn. I relation till folkmängden är detta antal offentliganställda unikt för Västvärlden. Bland de många offentliganställda finns tiotusentals välutbildade människor som jurister, samhällsvetare, läkare m fl. De borde ha en framträdande plats på tidningarnas debattsidor. Så är emellertid inte fallet. Det råder — med några få undantag — nästan total tystnad från en grupp som borde delta i debatten. Tidningarnas debattsidor domineras istället av politiker och en och annan nationalekonom.

Den reella yttrandefriheten

När jag själv hade arbetat några år med etableringskontroll av tandläkare på riksförsäkringsverket, insåg jag att det skulle vara till stor nytta om jag delgav allmänheten mina erfarenheter av etableringskontrollen. Vi skall ju som statstjänstemän vara allmänhetens tjänare och då är det viktigt att allmänheten får information om myndigheternas agerande. Jag tyckte att de frågor jag sysslade med hade fått alldeles för lite uppmärksamhet. Det handlade om att ge tandläkarna arbetstillstånd i Sverige eller inte, om vilken tandvård som är effektivast — privat eller statlig (folk tandvård) osv.

Jag funderade en hel del innan jag gick ut i Svenska Dagbladet med min första debattartikel. Jag insåg naturligtvis att det var ytterst ovanligt att handläggande statstjänstemän gick ut i den allmänna debatten i en fråga de arbetade med. Jag våndades därför inför den första artikeln. Mina funderingar svängde mellan optimism och pessimism. Mellan hopp och förtvivlan. I mina mest optimistiska stunder tänkte jag att mina debattartiklar skulle väcka en livlig debatt inom och utom verket. Men i mina pessimistiska stunder tänkte jag att jag skulle bli utskäld av både generaldirektören och andra chefer.

Eftersom jag inte hade någon erfarenhet

av att gå ut offentligt och inte kände någon offentliganställd som hade gjort det, visste jag inte heller vad det skulle innebära.

Rädsla

Det blev tyvärr den mest pessimistiska varianten som slog in. Mina första artiklar om etableringskontroll bemöttes på riksförsäkringsverket med iskall tystnad. Jag bortser då från mina närmaste arbetskamrater, som uppmuntrade mig. Men de sa också något som gjorde mig ytterst betänksam: "Hur vågar du skriva debattartiklar i dagspressen? Verksledningen kommer att reagera och det kommer att drabba dig negativt på många olika sätt." Utan att de själva hade någon erfarenhet av offentlig debatt, uttryckte de något som ligger i atmosfären i den statliga byråkratin. Nämligen att det i praktiken inte är tillåtet att delta i den allmänna debatten. Det är skrämmande att det är så i ett land som kallar sig demokrati. Yttrandefriheten är formell inte reell. Det är ytterst allvarligt.

En del av dem på verket som jag annars diskuterade etableringsfrågor med nonchalerade mina artiklar och den fortsatta tidsningsdebatten helt. Det gällde både chefer på riksförsäkringsverket och en del tandvårdsexperten från andra myndigheter, organisationer m m. Om det skulle stå rätt till med yttrandefriheten skulle debattartiklarna givetvis medföra en livlig debatt också på verket. Det paradoxala var att mina artiklar väckte debatt i ett flertal dagstidningar ute i landet och i Stockholm, samtidigt som landets ledande experter på riksförsäkringsverket nonchalerade dem helt. När det gäller andra tjänstemän på verket — sådana som inte hade något med tandvårdsområdet att göra — uppfattade jag också attityden till mina artiklar som negativ. Konformismen verkar vara utbredd till en oskriven lag att statstjänstemän inte deltar i den offentliga debatten. Ingen får avvika från denna oskrivna regel. Jag hade också en känsla av

Byråkratin härskar över människan. Det som hos byråkraten är ett ärende blir hos den enskilda människan förutsättningen för ett gott liv — många misströstar när de nås av byråkratens kyliga avslag. Känner byråkraten sitt ansvar?

att Jantelagens regler spelade in: Du skall inte tro att du är klokare än vi! Du skall inte tro att du vet bättre än vi! Du skall inte tro att du är något!

De reaktioner som jag fick efter mina första debattartiklar stärkte mig i uppfattningen att det var riktigt att fortsätta att delta i den allmänna debatten. Om det är ovanligt att göra det och möter motstånd, så är det desto viktigare att någon bryter mot budet.

Debatten om etableringskontroll handlade och handlar om huruvida man skall ha en liberal tillämpning av etableringskontrollen, så att man tillåter fler privattandläkare att etablera sig. Det är min ståndpunkt att man bör utöka privattandvården. Undersökningar har nämligen visat att det är både bättre och billigare än att satsa på folktandvården. Socialdemokraterna vill trots detta av ideologiska skäl utöka folktandvården.

Förhöret

Mina fortsatta debattartiklar möttes emellertid inte bara med försök till utfrysning. Nästa steg blev att man satte press på mig för att få mig tyst.

I vintras satt jag en tidig morgon på mitt tjänsterum när det knackade på dörren och en byråchef steg in. Han sade: Vi skall upp till generaldirektören! Ja, vad gäller saken? Frågade jag. "Dina tidningskriverier" svarade han koet och lämnade rummet. Jag träffade generaldirektören i hans tjänsterum tillsammans med byråchefen. Stämningen var tryckt och irriterad. Generaldirektören frågade mig om jag i mina artiklar ansåg att jag skrev som representant för verket eller om jag ansåg mig uttrycka privata åsikter.

Jag sa att jag i tidningen skrev att jag är

anställd på verket, men inte särskilt behöver påpeka att det är mina privata åsikter jag framför. Jag har aldrig sett att debattörer i dagspressen särskilt påpekar detta. Är det så ovanligt i Sverige numera att en privatperson uttalar sig utan att representera en myndighet eller en organisation att det måste påpekas särskilt?

Generaldirektören fortsatte förhöret med frågor som: Hade mina åsikter någon förankring i verket? Jag hade nämligen i en artikel sagt att vi var flera på verket som tyckte som jag. Hur visste jag vad andra tyckte? Varför uttalade jag mig för dem? Anser jag mig företräda verket?

Det var helt klart att generaldirektören var ytterst irriterad över att jag deltog i samhällsdebatten.

Efter att ha bombarderats med frågor i nära en timme ställde jag avslutningsvis en enda fråga till generaldirektören. Den lød: Vad anser du om debattklimatet på riks-försäkringsverket? Generaldirektören avbröt mig genast och vägrade besvara frågan. Mötet avslutades.

Jag har därefter utsatts för ytterligare trakasserier. Jag har suttit i förhör hos en avdelningschef som åter tjatat om huruvida mina åsikter är privata eller om jag tror att jag representerar verket. Det hela är givetvis bara ett svepskäl för att försöka tysta mig.

Det finns inget märkligt med mitt sätt att skriva att jag är anställd på riks-försäkringsverket. Jag är expert på etableringskontroll av tandläkare och frågan handläggs av riks-försäkringsverket. Då måste det ju vara intressant att just jag tycker som jag gör. Genom åren har — trots många uppmunt-rande samtal från allmänheten och tandläkare — ingen någonsin missuppfattat min roll.

Alla har förstätt att jag uttalar privata åsikter. Generaldirektören och avdelningschefen ställer bara nonsensfrågor.

Pressetiska regler

Verksledningens irritation över att jag deltar i debatten har också visat sig genom att man nu utfärdat särskilda "pressetiska regler" för verkets personal. Det står där att "om någon framför privata åsikter så måste det klart framgå att de är privata." Vilket trams! I exempelvis etableringsfrågor har inte verket anledning att stödja en viss ståndpunkt, så man behöver inte vara rädd för debatten. Formellt verkar det som om de "pressetiska reglerna" uppmuntrar till debatt. Ja det står att man inte har något emot att de anställda deltar i debatten. Men alla vet att det är precis tvärtom.

Sanningen är att verksledningen med stor irritation ser på dem som deltar i debatten. Det verksledningen menar med yttrandefrihet är att de anställda för journalister uttalar sig om hur man skall tolka vissa paragrafer i lagen om allmän försäkring (AFL). Man vill däremot inte att någon i egna debattartiklar ifrågasätter lagen om allmän försäkring, eller dess praktiska tillämpning eller tolkning.

Förflyttningen

Det som senast hänt mig — och som jag aldrig kan bevisa beror på att jag deltagit i debatten — är att jag förflyttats från arbetet med etableringsfrågor till verkets lagbyrå. Förflyttningen innebär en befordran och jag har själv gått med på den, men jag kommer inte ifrån känslan av att befordran och förflyttning är ett sätt att få bort mig från de kontroversiella etableringsfrågorna.

I vissa länder blir man avskedad om man är uppkäftig. I Sverige använder man än så länge mer subtila metoder i form av befordran till önskad tystnad. Jag kommer dock inte att bli tyst. Det är bara så att de ämnen jag skriver om kommer att vara andra. Men fortfarande har jag för avsikt att skriva om byråkrati, lagar som jag inte anser fungera bra osv. Förflyttning kommer *inte* att få tyst på mig.

Jag skulle också vilja uppmuntra alla som önskar delta i den offentliga debatten att göra det. Det säger jag trots de repressalier man riskerar att utsättas för. Men det kanske är just därför som det är så viktigt att så många som möjligt bryter tystnaden.

För ju fler vi blir, desto svårare blir det att hindra oss. Om vi inte lyckas med detta glider vi enligt min mening sakta men säkert till slut över i ett totalitärt samhälle. Och det blir ett mycket tyst samhälle.

Dennis Brinkeback

En byråkrats bekännelser av Dennis Brinkeback kan rekvideras från Contra, Box 6082, 102 32 Stockholm. Postgiro 85 95 89-4. Pris 68-, porto tillkommer.

Västs viktigaste agent i Moskva

I juni 1981 fick François Mitterand en topphemlig dossié som kallades "Farewell". Det var kodnamnet på en "mullvad" som arbetade i hjärtat av KGB för den franska underrättelsetjänsten. Fallet "Farewell" avslöjades i Thierry Woltons bok "KGB en France", som tidigare i år utgavs av det franska förlaget Grasset. Contra refererar här en del av innehållet.

I juli 1981 deltog den nyvalde franske presidenten François Mitterand för första gången i ett toppmöte med västvärldens tio viktigaste industriländer. Den nyvalde socialistiske presidenten betraktades med misstro.

Också Ronald Reagan var skeptisk. Han uppskattade inte att fyra kommunistiska ministrar en månad tidigare kommit in i den franska regeringen. "Tonen och innehållet i våra förbindelser som allierade kommer att påverkas av inträdet av kommunister i regeringen, liksom i alla andra våra allierade europeiska regeringar" förklarade en officiell amerikansk kommuniké dagen efter utnämningarna. Vid toppmötet framstod Mitterand som det svarta fåret.

Men fyrtioåtta timmar senare hade bilden ändrats. Ronald Reagan hade helt ändrat sin inställning till Mitterand. Vad hade hänt i Ottawa?

Ronald Reagan och François Mitterand hade träffats på tu man hand. Ett möte som totalt ändrade den amerikanske presidentens inställning. Mitterand hade begärt mötet inte för att förklara sig, utan för att överlämna en gåva till Reagan: Farewell-dossien. När Reagan fick den var det bara fem personer i Frankrike som kände till den.

Reagan tog starkt intryck och Mitterand skaffade sig en god ställning i amerikanernas ögon. Några veckor senare skickade den franske presidenten chefen för Direction de la surveillance du territoire (kontraspijonaget) Marcel Chalet till USA. Chalet träffade vicepresident Bush för att med denne gå igenom Farewell-dossien. George Bush var tidigare CIA-chef och insåg ännu bättre än Reagan vikten av dokumenten.

Utvisningarna

Nåra två år senare, i april 1983, utvisade Frankrike fyrtiosju sovjetiska diplomater.

Det var republikens president som själv fattade beslutet.

François Mitterand hade två olika men samstämmiga dokument som avslöjade hur KGB och GRU (Sovjets militära underrättelsetjänst) systematiskt angriper Frankrikes centrala intressen.

Det första dokumentet hade överlämnats till presidenten av utrikesdepartementet i januari 1983. Där avslöjades att KGB under tiden mellan oktober 1976 och januari 1983 kunnat ta del av innehållet i alla diplomatiska meddelanden som togs emot och skickades från Moskva av den franska ambassaden, inklusive de allra hemligaste. Det var möjligt på grund av en elektronisk anordning som placerats i telexanläggningen på ambassaden.

När Mitterand fick kännedom om den saken beslöt han att straffa ryssarna för deras kränkning av diplomatposten. Hans vapen var Farewell-dossien. DST fick i uppdrag att ge Mitterand en förteckning över KGB- och GRU-officerare verksamma i Frankrike.

En vecka innan utvisningarna underrättade franska utrikesdepartementet den sovjetiska ambassaden. Ambassaden ville protestera, men på utrikesdepartementet visade man honom ett enda papper ur Farewell-dossien. Den sovjetiske representanten avlägsnade sig snabbt.

Kreml förstod vinken

Vid den tiden var Jurij Andropov, den förre KGB-chefen, partiledare i Sovjet. Han förstod vinken. Ingen fransman utvisades från Moskva som vedergällning för de franska utvisningarna. Ryssarna visste att en sådan åtgärd skulle kunna leda till ytterligare franska åtgärder.

Under 1983 utvisades etthundrafyrtioåtta sovjetiska "diplomater" i hela världen. 1982

var det i hela världen bara 34 sådana utvisningar. 1983 blev ett svart år för Sovjet. Och orsaken till detta var "Farewell".

I Västtyskland

Överingenjören vid planeringsavdelningen vid Västtysklands största vapentillverkare MBB, Manfred Rotsch anhölls av det västtyska kontraspijonaget i oktober 1984. Han hade i sjuåttio år arbetat för KGB och med hjälp av en miniatyrkamera fotograferat hemliga dokument och ritningar.

Manfred Rotsch var den viktigaste spion som avslöjats i Västtyskland sedan Günter Guillaume, dåvarande förbundskansler Willy Brandts assistent. DST hade underrättat Bonn om att det fanns en mullvad på hög nivå inom MBB. Det tog arton månaders arbete att avslöja Rotsch.

I USA

I september 1985 publicerades en rapport om hur Sovjet skaffade västerländsk teknologi från Väst. Försvarsminister Caspar Weinberger kunde ge preciserade uppgifter om hur det sovjetiska arbetet gick till. Uppgifter som var möjliga att sammanställa tack vare Farewell.

Farewell gav en unik insikt i Sovjets avsikter när det gällde teknologiskt spionage mot Väst.

Farewell

Våren 1981 fick det franska kontraspijonaget i Paris två brev. Det var en fransman som förklarade att han två månader tidigare i Moskva "av en sovjetisk vän" fått ett brev till DST. Fransmannen visste inte vad brevet innehöll och bad om ursäkt för att han dröjt med att överlämna det. Han hade varit rädd att bli avslöjad och att hamna i fängelse eller läger. Fransmannen uppgav att den sovjetiske vännen tillhörde hierarkin inom den sovjetiska statsapparaten, utan att känna till exakt var han arbetade.

Det andra brevet var också skrivet på franska. Författaren uppgav att han tjänstgjort vid Sovjets ambassad i Paris under 1960-talet. Han förklarade sig villig att stå till Frankrikes tjänst. Ryssen gav ingen förklaring till sitt erbjudande — som skulle rendera honom dödsstraff om det avslöjades. Brevet var undertecknat med namn.

Är det en provokatör? Eller någon som handlar på eget initiativ? En kontroll i underrättelsetjänstens arkiv visade att uppgifterna stämde. Mannen hade haft en diplomatisk befattning i Paris. I DST:s dossié finns anteckningar om att han gett intryck av att ha en franskvänlig inställning. Men han återkalla-

des till Moskva innan saken drivits längre.

Men är det en provokation — ett försök att dra in DST i en avslöjande operation? En metod som ryssarna åtskilliga gånger använt för att paralysera västerländska under rättelsetjänster. Men att inte svara — att inte nappa på betet — skulle var en svår miss.

Ärendet togs om hand av två medlemmar i DST:s ledning under exceptionella säkerhetsarrangemang. Operationen kallades Farewell.

Fransmännen tog kontakt med mannen som lämnat brevet från Moskva. Man bad honom tjäna som mellanhand. Han accepterar, trots de risker det innebär. Som belöning får han Hederslegionen. Efter några veckor återvänder han från Sovjet med de första dokumenten. DST inser vilket kap man gjort. "Amatören" kopplas bort och proffs i Moskva tar över.

4 000 dokument

Farewell var hög officer inom direktorat T vid KGB:s första överstyrelse. Han arbetade i Centret, Ljubjanka, mitt i Moskva. Farewell hade tillgång till alla handlingar om tekniskt och vetenskapligt spionage som direktorat T arbetade med. Han kände inte bara till hur direktorat T arbetade utan också alla officerare som arbetade där — inte bara i Moskva, utan också de som var spridda på KGB:s residenter runt om i världen.

En officer som har tillgång till sådana uppgifter får inte lämna Sovjet. KGB vakar för att hindra att någon flyr eller hoppar av. Efetsrom Farewell inte kunde lämna Sovjet måste fransmännen komma till honom. Riskerna var enorma. Men man valde att ta riskerna.

Från våren 1981 till hösten 1982 lämnade Farewell 4 000 hemliga dokument till DST. De hemligaste dokument som någonsin kommit ut till Väst.

Fransmännen fick aldrig helt klart för sig varför Farewell ställde upp. Han begärde aldrig några pengar, men bud att Frankrike skulle garantera honom att han kunde föra ett hyggligt liv om han en dag lyckades lämna Sovjet.

De närmare motiven kom aldrig fram. Ryssen avslöjade att han sökt flera utlands-tjänster efter séjouren i Frankrike, men aldrig fått någon. När han sedan blev medlem i toppen i KGB försvann allt hopp om att få lämna Sovjet. Samtidigt kom han sannolikt till insikt om vidden av det undergrävande arbete som KGB utförde i Väst, inklusive Frankrike, som han var mycket fäst vid. Han började tvivla på det han arbetade med. Han började tvivla på kommunismen.

Svårt val

Situationen var inte lätt för Farewell. Skulle han fortsätta att arbeta för det han inte trodde på, eller skulle han gå över till andra sidan — med de risker det innebär. Han

Här i Ljubjanka — tidigare beryktat fängelse, men nu helt ombyggt till KGB:s huvudkontor — arbetade agenten Farewell åt fransmännen. Han levererade 4 000 hemliga dokument till fransmännen.

valde att gå över.

Farewell måste haft exceptionell psykisk styrka. Dubbelspel är svårt och pressande. Men Farewell klarade det och förde ensam krig mot KGB.

Farewell avslöjades aldrig av KGB — medan han levde. Men han upphörde plötsligt att lämna informationer dagen efter Brezjnevs död i november 1982. DST förstod att situationen kunde vara känslig i det nya läget och oroade sig inte. För att skydda Farewell hade man lämnat det helt åt hans gottfinnande att ta initiativ till kontakterna.

Märkligt slut

I början av 1983 blev fransmännen övertygade om att Farewell aldrig skulle höra av sig igen. Det var inte så att KGB kommit på saken. Man kopplade ihop saken med andra uppgifter som cirkulerade i Moskva. En hög officer inom KGB uppgavs ha blivit dömd för mord. Officeren skulle enligt en del påståenden ha blivit komprometterad i en osedlighetshistoria under utredning av milisen. Några dagar senare skulle han ha mördat en av polismännen som tänkte rapportera skandalen. Officeren angavs och hans fall fördes upp på högsta nivå inom KGB, som beslöt att statuera ett exempel.

Det har aldrig kommit fram några namn i den här historien, men tid och omständigheter i övrigt stämmer överens med Farewell.

Nu vet vi

Farewell var en av seklets stora under rättelseagenter, som Väst står i oerhörd tacksamhetsskuld till. Uppgifterna från Farewell har avslöjat det mesta om Sovjets teknologiska spionage. Sovjets strategi att genom spionage skaffa fram det som landets egen ekonomi inte är i stånd att producera.

Väst fick tillgång till en detaljerad förteckning över alla organisationer som arbetar med teknologiskt spionage och relationerna mellan dem.

Väst fick tillgång till hur spionaget genomfördes och vilka besparingar det gav de sovjetiska militära industrierna.

Väst fick en förteckning över alla KGB-officerare som runt om i världen arbetade inom "Linje X" — dvs direktorat T:s lokala organisation runt om i världen.

Väst fick också tillgång till uppgifter som kunde avslöja de främsta av de agenter som arbetade inom ett tiotal länder i Väst.

Farewell hade tillgång till dokument som var stämplade "Sovertjenno Sekretno" — topphemlig. Dokumenten var numrerade — Farewells exemplar hade nummer ett. Dvs det exemplar som tillhörde chefen för direktorat T. Flera handlingar var personligen undertecknade av Jurij Andropov, från den tid han var chef för KGB. Ett dokument hade handskrivna anteckningar av Leonid Breznev.

Svenskt fartyg sänktes i Östersjön Besättningen försvann i Sovjet

I en sovjetisk tidskriftsartikel som publicerades 1960 presenterades detaljer kring hur en sovjetisk ubåt torpederade och sänkte ett svenskt handelsfartyg — och tog ombord överlevande besättningsmedlemmar, som för alltid försvann i Sovjet.

Den 29 oktober 1942 sänktes det svenska lastfartyget Bengt Sture i Östersjön. Det skulle dröja mer än tjugo år innan sanningen uppdagades. Och då var det inte de svenska myndigheternas förtjänst, utan ett intensivt arbete i Stuttgart, som avslöjade att det var sovjetiska torpeder som sänkte det svenska fartyget.

Var finns våra landsmän?

När Nikita Krusjtjev 1964 skulle besöka Sverige frågade Expressen var våra bortrövade landsmän fanns. Man syftade på Raoul Wallenberg, sjömännen på fartyget Kinnekulle (se förra numret av Contra) och sjömännen på Bengt Sture.

Krusjtjev verkade dock inte ha något nytt att komma med. Han pratade hellre om sibiriska lärkrädd, skrev Göteborgs-Posten.

Det var inte genom svenska ansträngningar som det avslöjades att Bengt Sture sänkts av den sovjetiska ubåten SC 406. Det var en rysk skildring som utgavs av det sovjetiska försvarsministeriets förlag i Moskva. Skildringen publicerades 1960, men det skulle dröja fyra år innan den uppmärksammades i Sverige. Då gjordes vissa svenska diplomatiska efterforskningar i USA.

Sovjetisk artikel

Den som förmedlade kännedomen om Bengt Sture var den tyske sjöhistorikern doktor Jürgen Rohwer, som 1963 publicerade en skildring av torpederingen av Bengt Sture i tidskriften *Mariner Rundschau*. Rohwers skildring väckte svenskarna och han samarbetade sedan med svenskarna för att göra en framstöt i saken till Sovjet.

Källan till Rohwers artikel var alltså en rysk text. Skriven av kaptenen av tredje

graden Miljutin och publicerad i tidskriften *Sovjetflottan* den 2 juni 1960. Miljutin angav aldrig namnet på fartyget Bengt Sture i texten, men alla uppgifter, bl a tidpunkten för torpederingen, stämmer in på Bengt Sture.

Rohwer hade blivit tipsad av den franske ubåtsexperten Claude Han om den sovjetiska artikeln. De svenska myndigheterna hade helt missat artikeln.

Miljutins artikel hade rubriken *Resa med Röda fanan-ubåten SC 406*. Författaren skildrar hur båten löper ut ur basen den 28 oktober 1942. Samma dag får befälhavaren Osipov ett radiomeddelande om att han dekorerats med Röda fanans orden och utnämns till Sovjetunionens hjälte, för sina tidigare insatser. Fortsättningen återges här ordagrant: "Den 28 oktober klockan 23.19 upptäckte befälhavaren ett lastfartyg. Ubåten laddade just sina batterier. Kapten Osipov beslöt att inte dyka, utan att göra ett anfall i övervattensläge. Två torpeder avsköts mot målet. Men de var tydligen skickliga sjömän ombord på lastfartyget. När de fick syn på torpedernas strimor i vattnet, manövrerades fartyget undan. Förföljande började och vid midnatt angreps fartyget på nytt. Återigen kom fartyget undan. Klockan 00.30 avfyra ubåten en ny torped på ett avstånd av tre och en halv kabellängd och denna gång träffade torpeden sitt mål. Lastfartyget slets sönder i två delar och började sjunka. Ubåten närmade sig platsen där fartyget gått under. I vattnet simmade människorna. Kapten Osipov gav order om att dessa människor skulle fiskas upp och föras i land. Ur vattnet räddades fartygets kapten, hans äldre ställföreträdare, en mekaniker, skeppskocken, eidaren och städerskan . . .

"Lastfartygets kapten såg misstroget på den sovjetiske officeren: Varför har ni tagit upp oss frågade han på bruten ryska. Är det för att skjuta oss? Sovjetiska soldater skjuter

inte fångar svarade kapten Osipov."

I Miljutins uppsats talas om sju fångar ombord på den ryska ubåten SC 406. Det skulle kunna betyda att ytterligare en svensk besättningsman fiskades upp av ryssarna. Bengt Sture hade en besättning på 15 man, alltså skulle åtta eller nio svenskar ha drunknat omedelbart när SC 406 torpederade ett neutralt svenskt lastfartyg. Uppgiften om sju fångar gavs också i en radiorapport från ubåten efter sänkningen. Det är dock troligt att den sjunde fången härrörde från en tidigare torpedering.

Sänkningen av Bengt Sture och överlevnad hos minst sex besättningsmän får anses vara belagd. Men ryssarna har officiellt förnekat att någon överlevande bärgades. Det finns också en del svagheter i Miljutins berättelse. Kapten Sture Hedberg behärskade inte ryska, så det är möjligt att kapten Osipov misstog sig, när det gällde med vem han talade. Det är troligt att förstestyrmannen Walter kunde en del ryska.

Den ryska skildringen ger i detalj en redogörelse för Bengt Stures förlopp. Mycket talar för att skildringen bygger på loggboken.

Dödförklarade

Eftersom det inte har gått att få fram några klara besked har en rad rykten cirkulerat sedan 1950-talet om fångar i Sovjet. 1956 talades det om en norrmän vid namn Jensen (eldare på Bengt Sture) som skulle ha setts i ett ryskt fängelse. Också namnet Bergström (andremaskinisten) har nämnts. En del menar också att kaptenen Sture Hedberg har förväxlats med Raoul Wallenberg. Andra har nämnt motsvarande förväxling med förstestyrman Walter. Ryssarna förnekar — trots artikeln i den ryska tidskriften — att någon överlevande bärgades.

Besättningsmännen från Bengt Sture är dödförklarade. De anhöriga har fått livräntor. Efter Bengt Stures försvinnande donerade rederiet 10 000 kronor till Trelleborgs sjömanshus för att hugfästa minnet av Bengt Stures offer. Den sista dödförklaringen

U 137 är inte den enda sovjetiska ubåt som belagts med ingrepp i svensk suveränitet och svensk sjöfart. Den sovjetiska ubåten SC406 sänkte det svenska lastfartyget Bengt Sture med torpeder. Delar av Bengt Stures besättning fördes till Sovjet och försvann sedan.

gjordes så sent som hösten 1962. Den gällde eldaren Sven Forsberg. Hans far och bror hade länge kämpat för att få klarhet i fallet. Bl a hade de skrivit brev till Tage Erlander innan dennes besök i Moskva 1956. Forsberg fick svar från svenska ambassaden i Moskva att de ryska efterforskningarna varit resultatlösa. Veterligen tog dock Erlander aldrig upp Bengt Sture-fallet under sitt Moskva-besök.

Till Kronstadt

Vad hände med ubåten SC 406? Ubåten som sänkte Bengt Sture. Jürgen Rohwer berättar att SC-406 nådde hamn i Kronstadt utanför Leningrad den 8 november 1942. Ubåten själv mötte sitt öde när den våren 1943 försökte tränga igenom en tysk-finsk ubåtsspärr i Finska viken. Den siktades av tyskt flyg och sänktes med sjunkbomber från tyska ubåtsjagare.

De svenska sjömännen sattes tydligen iland den 8 november 1942 i Kronstadt. Då pågick i Leningrad-trakten förbittrade strider som krävde oerhörda mänskliga offer. Det finns i Leningrad en kyrkogård där det görs gällande att 700 000 människor har begravts. Ingen vet hur många som fick sätta livet till i striderna om Leningrad. Det är troligt att de fångna svenska sjömännen också blev offer för dessa strider.

Utskurna sidor

Men hösten 1964 kom uppgifter som skapade förvirring. Vad döljer Sovjet om Bengt Sture? Frågade de stora tidningarna. I september 1964 fick Jürgen Rohwer och en grupp tyska krigsforskare i Stuttgart två ryska krigshistoriska verk. I de böckerna var sex sidor utskurna — just de sidor som bör ha handlat om Bengt Sture och ett annat svenskt fartyg som hette Luleå. Varför var sidorna borta? Forskarna i Stuttgart tror att det kunde finnas nya uppgifter om Bengt Sture på de försvunna sidorna. Ryssarna hade försökt maskera "friseringen" av boken genom att sätta in sex andra sidor. Böckerna kom från ryska vetenskapsakademien och hade titeln: "Sovjetunionen i det stora fosterländska kriget 1941 till 1945".

Det kan knappast ha varit fråga om att man velat dölja torpederingen som sådan. Den hade faktiskt Krusjtjev i praktiken medgett när han vid sitt besök i Sverige i juni 1964 förklarade att "sjömännen togs ombord och fördes till Leningrad, där de troligen har omkommit".

Genomgående i uppgifterna om Bengt Sture är att de svenska myndigheterna varit passiva. Det är de tyska forskarna som har lagt pussel och tagit initiativ. Svenska utrikesdepartementet är inte särskilt intresserat av att vinna klarhet.

Fallet Bengt Sture blir nog aldrig upp-

RAD annonser

Välkommen med radannonser. Annonspri-
set är 25:- för högst sex rader. Bifoga betal-
ningen vid annonsbeställningen.

Säljes

Sätt in 100 kronor på Carl O Nordlings
postgirokonto 55290-1 så får Du hans bok
*Defence or Imperialism? — An Aspect of
Stalin's Military and Foreign Policy 1933-
1941* (127 sidor, 13 kartor).

Lediga platser

Extraknäck, privat väletablerad bostads-
förmedling i Göteborg söker någon som
kan rycka in emellanåt när jag vill vara
ledig, ev funderar jag på att ta ett sabbatsår
närmaste tiden. Alder och kön utan betydelse,
men Du måste tycka om att arbeta med
människor. Svar till: S.L. Box 14096, 400 20
Göteborg 14.

FACET

Facet graver op gnaver ind til benet!

*Facet är Danmarks motsvarighet till Contra.
Abonnemang kostar 120 danska kronor och
kan inbetalas på danskt postgiro 1 56 46 33.
Eller skriv till Facet, Boks 2016, DK-1012
København K, Danmark.*

klarat. Den troliga sanningen är att de över-
levande omkom mitt i det fruktansvärda
kriget i Leningrad eller dess närhet.

Dietmar Kröhnert

TJERNOBYL - ROVDRIFTENS MONUMENT

"Nästa år odlar vi igen kring Tjernoby!" sade Sovjets jordbruksattaché på Elmia i Jönköping. Men han måste ha varit felinformerad, ty redan tre dagar tidigare meddelade *Moscow News* att "jordbruksarbetet återupptagits nära det havererade kraftverket".

Dessa officiella tillkännagivanden tillsammans med återgivna filmsnuttar från Sovjets TV — visande helt oskyddade arbetare som röjer eller sprutar vatten på ruinerna av det kollapsade atomkraftverket — föranleder en liten undran: Är den radioaktiva strålningen mindre farlig för människorna i Ukraina än den ter sig för oss, 200 mil från Tjernoby!

Som jämförelseobjekt kan Three Mile Island utanför Harrisburg i USA tjäna, där ingen människa skadats av den ytterst ringa strålning som släpptes ut. Från Tjernoby däremot har vi fått minst tio gånger större stråldos än människorna alldeles in på knutarna till TMI råkade ut för. Vilken dos de helt oskyddade sovjetiska arbetarna utsatts för får vi aldrig veta. Det kan vi bara ana oss till.

Att katastrofen i Ukraina fått sådan omfattning beror på att de sovjetiska kärnkraftverken har vida sämre säkerhetsmarginaler än sådana utanför Sovjet. Att nonchalera riskerna för civilbefolkningen ingår i den planeconomiska rovdriften. De sovjetiska maktbarnen förringar katastrofens omfattning och tiger om de uppmätta strålningsvärdena. Samtidigt — för hemmabruk — jämför de katastrofen i Tjernoby med andra

världskrigets olyckor. Detta för att rättfärdiga tvångskommendering av arbetskraft för att kunna sporra den till "hjärtedåd" med livet som insats.

Varför fortsätter de att bygga nya sådana kraftverk med fördubblad kapacitet ännu närmare Sverige, i Ignalina i ex?

Svaret är att kommunistledarna i Sovjet struntar i sina egna — och utomstående — länders människor. De bryr sig inte om folks hälsa, livslängd eller miljö. Kärnkraftverken av den typ som fanns i Tjernoby ger stora mängder vapenplutonium och är billigare att bygga och driva. Vad gör det om några hundratusen människor dör i förtid av strålskador? Människoliv har aldrig stått högt i kurs hos ryska enväldshärskare sedan Rysslands tillblivelse.

Redan Ivan IV, mest känd som "den förskräcklige" lät huvuden rulla för att befästa sin makt som den förste tsaren (1547). Det var för övrigt han som hade påbörjat den ryska expansionen som pågår än i våra dagar. Han tillskansade sig Kazan, Astrachan och Archangelsk. Hans efterföljare, tsar Peter I "den store" utvidgade riket och började 1703 bygga Petrograd — på träskmark. Staden (numera Leningrad) bokstavligen vilar på miljoner skelett efter bönder som dog där av utmattning.

Dessa två despoter intar en hedersplats i den kommunist-sovjetiska historiebilden. Visserligen var de hänsynslösa och hårdhänta, medges det urskuldande... men de har dock utvidgat det ryska riket

och skapat bestående värden.

Stalins utrensningar och kollektiviseringen av jordbruket — med åtföljande hungerskatastrofer i flera omgångar — skördade omkring 20 miljoner liv. Men sett ur det (ryska) historiska perspektivet var det inte alls så märkligt. Stalin bara fullföljde en blodig tradition för att få igenom sin vilja, som skulle förverkliga "bestående värden".

I sin bok *Ett enda år* berättar Stalins dotter bl a att fadern blev ursinnig och slängde ut en kokt höna genom fönstret i Kreml. Hungersnöden var så djup att det inte gick att uppbära annat än höns ens för enväldshärskaren, medan miljoner människor dog av svält.

Gorbatsjov, som bara tvångskommenderar arbetare och soldater att "kapsla in" det urblåsta kärnkraftverket, framstår närmast som en stor humanist jämfört med sina föregångare.

Sovjetledarna som gör gällande att radioaktiv strålning kan plöjas ner, spolats bort eller brytas ner av växtligheten utgör en fara för sina grannar och för hela världen. De demokratiska staterna som inte vågar ställa krav på Sovjet förvärrar faran. Efter kemikaliekatastrofen i Bhopal i Indien krävdes det amerikanska moderbolaget på enorma skadestånd. Varför kräver inte Sveriges regering att Sovjet skulle åtminstone betala de svenska böndernas förluster?

Marek Zyto

Friskolor

Forts från sidan 3.

Ökad frihet

Att Ulf Ekman som Livets Ords främste företrädare skulle vara demokratiskt opolitisk saknar reell grund. Han förespråkar istället ökad ekonomisk, social, politisk och enskild frihet för alla. Däremot varnar han för ideologin bakom socialismen och för en ökad statlig kontroll av vårt samhälle. Därför är socialisterna rädda för Ekmans fria skola och andra enskilda initiativ som skulle skapa små oaser i vårt centralstyrda samhälle där andra livsåskådningar och ideologier tillåts växa fram.

Sverige har under senare år genom socialistisk påverkan fjärrat sig från den västerländska kulturens synsätt och de kristna normer som tidigare styrde vår demokrati- och rättsuppfattning. Det har resulterat i

att Europadomstolen i Strasbourg fällt Sverige som första nordiska land för brott mot de mänskliga rättigheterna. Måste också stiftelsen Livets Ord vända sig till Europadomstolen för att få sin rätt?

Kampen om rätten för Livets Ord att få fortsätta driva sin kristna friskola i Uppsala gäller också något mycket mer. Rätten till yttrande- och trosfrihet i vårt land. På vilken sida står de kristna församlingarna i Sverige och alla vänner av frihet och demokrati?

George Norlin

I Stockholm har den socialistiska majoriteten nyligen stoppat bidrag till ett kooperativt daghem för att det varit kopplat till Södermalmskyrkan, som anses stå Livets Ord nära. Det finns klara regler för hur kooperativa daghem skall stödjas och allt talar för att det är ett mycket välskött daghem som

Södermalmskyrkan tagit initiativ till. Det enda som anförs mot saken är olämpligheten hos Livets Ord. Nog för att bryta mot kommunens och statens egna principer om finansiering av daghem.

Sedan de byråkratiska turerna tagit orimliga proportioner på grund av Ulf Ekmans person har föräldraföreningen tagit över skolan i Uppsala och ansöker nu om tillstånd. Samma förhållningsmetodik används även denna gång av myndigheterna, som dock har svårare att hitta formella invändningar mot projektet.

SVERIGE-NYTT

Contras notisavdelning innehåller sammanfattningar och kommentarer till händelser i världen. De källor som refereras är inte direkt citerade, utan texten är Contras sammanfattningar av originalkällan, försvårat inte annat markerats med citationstecken.

Närradiostopp

MUF-föreningen i Norrköping har stoppats i närradion. Denna den yttersta sanktion som staten tillgripit mot uppstudsiga radioprogram som sänder otillbörliga program vidtogs för att MUF:arnas program innehållit "trailers" om olika företag i Norrköping. MUF har inte tagit betalt av företagen, som dock ställt upp med sina egna bund. Otillåten reklam menar närradiobyråkraterna, som avfört MUF från vidare sändningar.

Nya skamgrepp av fogden

Sedan många år för skattemyndigheterna i Skänninge en intensiv kamp mot en man vid namn Rune Svensson. Rune Svensson driver en rad företag med sammanlagt inemot 200 anställda. Han har bl a lågprisbutiker och importföretag. Den 7 juni 1982 slog skattemyndigheterna till med all kraft mot "Runsven". Husrannsakan, anhållande av personal, ingripanden i verksamheten, påståenden om valuta- och skattebrott.

Sedan dess har alla anklagelser med eftertryck kunnat avvisas av Runsven. Skattmasen står där med sitt misslyckande. Och med skammen. Och naturligtvis vill byråkraterna ha revansch.

Nu har man tillgripit ett nytt skamgrepp för att ge igen för att man förlorat. Handlingen verkar vara tagen som ur en handbok för ekonomiska oegentligheter.

I samband med angreppen på Runsven 1982 tvangs företaget betala 5,9 milj kr för tullar som företaget ansågs vara skyldigt till. Företaget bestrider att man var tullpliktig, men affären mals sakta genom kvarnarna. Dock har tullmyndigheterna börjat göra eftergifter, så det verkar som om företaget helt skall befrias från avgifterna. Verksamheten i dotterbolaget AB Rune Svensson har varit vilande sedan myndigheterna kastade sig över det. Och det har saknats tillgångar att täcka tullarna inom dotterbolaget. Dotterbolaget har dock drivit sina krav med frenesi och systerbolagen har hittills vunnit samtliga tolv processer som skattemyndigheterna öppnat. Den trettonde vinsten låg nära till. Då kom myndigheterna på att AB Rune Svensson kunde begäras i konkurs för de obetalda tullavgifterna. Då skulle förvaltningen av företaget övergå till en av myndigheterna

självt utsedd konkursförvaltare, som naturligtvis inte alls behövde driva processen mot tullmyndigheterna vidare. Så opererar skattemyndigheterna enkelt bort ett problem och tjänar dessutom en hacka på en oskyldig skattebetalares bekostnad.

Nya trakasserier mot butik

Vi har tidigare redogjort för hur kommunerna i Östersund och Linköping har trakasserat handlare som haft mage att öppna lågprisbutiker på ställen där lokalerna varit billigare än i de av kommunerna tillhandahållna palatsen i glas och betong. Samma sak händer nu också i Norrköping, där byggnadsnämnden kräver att Jan Caap skall upphöra med sin livsmedelshandel i en fastighet i ett industriområde. Kommunen menar att man bara får driva industri och lager i den aktuella fastigheten. Till saken hör att en närbelägen Konsum-butik nästan konkurrerats ut av den nya butiken — Norrköping är ett starkt socialdemokratiskt fäste där Konsum står högt i kurs.

Handel har bedrivits länge i fastigheten, där hyresgästen t o m har ett kontrakt som säger att handel skall bedrivas. Men tidigare var det handel med kläder — och det konkurrerade inte med Konsum.

Jan Caap har nu stämt kommunen på skadestånd för trakasserier.

(Företagaren)

Utvisade till Sverige

Två av de 47 sovjetiska medborgare som 1983 utvisades från Frankrike för spioneri befinner sig enligt uppgift nu i Sverige. Det

rör sig om Jurij Krivtsov och Andrej Androsov. Ytterligare fem av de utvisade har fått nya diplomatiska uppdrag — två i Marocko och en vardera i Algeriet, Madagaskar och Zaïre.

Krivtsov arbetade vid UNESCO i Paris och Androsov var tredjesekreterare vid sovjetiska ambassaden.

(Nemzetör, München)

Vad hände Igor Asjtjevskij?

Den 19 juni 1986 tog sig Igor Asjtjevskij och en kamrat i de sovjetiska gränstrupperna över gränsen till Finland. Gränstrupperna tillhör KGB och tjänst där får bara de mest "pålitliga". Det hjälper att ha föräldrar i eliten — Nomenklaturen — vilket Igor hade. Hans pappa var general i KGB.

Det var alltså en mycket intressant person som kom till Finland. Utomordentligt intressant för underrättelsetjänsterna i Väst. En som kunde berätta mycket om KGB.

Finland har ett avtal om att återlämna dem som av "misstag" kommit över gränsen från Sovjet. Återlämnandet sker oftast i tysthet och det spelar ingen roll att det är fråga om flyktingar som vill stanna kvar. Ingen begär någonsin politisk asyl — för de får aldrig chansen innan de skickas tillbaka.

Protesterna mot den finländska politiken har växt under senare år. Och i fallet Asjtjevskij växte den internationella opinionen mot Finland. Asjtjevskij hade klarat sig fram i Finland genom småtölder och han greps och skulle ställas inför rätta. De finska myndigheterna utsåg en advokat åt Asjtjevskij, en advokat vars insatser inskränkte sig till att han å Asjtjevskijs vägnar medgav småtölderna. Samtidigt hade Asjtjevskij begärt politisk asyl i Finland, något som

kom ut. Den västtyska organisationen Internationale Gesellschaft für Menschenrechte ordnade dessutom så att Asjtjevskij fick asyl i Västtyskland samt en flygbiljett. En italiensk journalist baserad i Stockholm bevakade rättegången och begärde att få överlämna biljett och inbjudan till Asjtjevskij. Han vägrades att tala med honom.

Frågan om Asjtjevskij skulle få stanna i Finland togs aldrig upp i rätten. Han dömdes till villkorlig dom och skulle frisläppas omgående. Men han släpptes inte genast. Istället sattes han i en bil och transporterades av de finska myndigheterna från Helsingfors till Åbo där han placerades på färjan. Den finska polishjulen följdes av en bil från sovjetiska ambassaden. När Asjtjevskij gick ombord på färjan försågs han med en lapp på svenska av sin advokat: "Jag begär politisk asyl".

När Asjtjevskij kom till Stockholm överlämnade han sig själv och lappen till polisen. Han sattes genast under press. Han borde återvända till Sovjet. Svenska polisen hämtade i slutet av dagen, sedan Asjtjevskij manglats en hel dag, den sovjetiske konsulen som lämnades ensam med Asjtjevskij i tre timmar. Efter de tre timmarna (vilka hotelse hade under den tiden inte kunnat framföras?) förklarade Asjtjevskij att han ville tillbaka till Sovjet. Polisen skjutsade honom till sovjetiska ambassaden. Och därifrån skickades han tillbaka till Sovjet. En utlovad presskonferens på ambassaden stoppades, sedan ambassaden tydligen kommit på att det skulle komma rysktalande journalister.

Utlandskorrespondenterna i Sverige ansatte UD hårt med frågor. UD vägrade att svara. Polisen uppgav senare att det var Asjtjevskij som begärt att få tala med den ryske konsulen och att samtalet varade i fem minuter. Bestämda uppgifter inom polisen säger att det var svenskarna som hämtade konsulen på eget initiativ och att Asjtjevskij lämnades ensam med honom i tre timmar.

Samtidigt som den svenska militära underrättelsetjänsten vägrades att förhöra Asjtjevskij. Även om Asjtjevskij själv verkligen ville åka tillbaka till Sovjet — vilket i hög grad kan betvivlas — borde han självklart inte släppas ur landet innan den svenska underrättelsetjänsten fått ut mesta möjliga av honom om KGB. Men underrättelsetjänsten fick alltså inte ens tala med honom.

Det finns anledning att anta att affären Asjtjevskij var någon form av triangelupp-görelse mellan Sverige, Finland och Sovjet. Finland slapp ifrån den internationella skandal som ett utlämnande av Asjtjevskij skulle ha inneburit. Sovjet fick tillbaka en flykting som visste för mycket. Men vad fick Sverige i utbyte? Polisen, utrikesdepartementet och regeringen är skyldig svenska folket ett svar.

När Contra fick fram de uppgifter som refererats här talades ett meddelande in på "Frihetens röst". När journalisterna samlades vid sovjetiska ambassaden till den press-

konferens som aldrig blev av tipsade Contra journalisterna att det fanns intressanta upplysningar att hämta på tel 08-52 48 99. Det nöjet var emellertid mycket kortvarigt. Inom en timme var "Frihetens röst" bortkopplad från telenätet. Den som ringde på numret hamnade hos en helt oförstående privatperson som just fått en ny telefon installerad. Trots omedelbara och upprepade påpekanden från Contra tog det Televerket tio dagar att få ordning på sina sladdar. Det är svårt att tro att det som inträffade bara skulle vara en slump.

Inte till Liechtenstein

"Löntagarfonder flyttar inte till Liechtenstein" var ett av de mer vulgära socialdemokratiska argumenten för löntagarfonder. Nu kan vi i praktiken sticka hål även på det argumentet.

Kommunalägda Göteborgs Hamn AB har en av politikerna tillsatt styrelse. Hamnbolaget startade nyligen ett återförsäkringsbolag på ön Guernsey i Engelska kanalen. Guernsey är ett av världens främsta skatteparadis, väl att jämföra med Liechtenstein. Försäkringsbolaget, som heter Scanport Insurance Ltd, tar hand om hamnens försäkringar. Genom att lägga sig i skatteparadiset Guernsey sparar kommunen "några miljoner... ett par miljoner kanske" enligt VD vid Göteborgs Hamn, Per Bjurström.

Största enighet rådde i styrelsen om det nya försäkringsbolaget. Även vpk:aren i styrelsen, Gerhard Malmgren, ställde upp. Det nya bolaget innebär att försäkringspremierna kommer att flyta ut ur landet. Men vid ett eventuellt försäkringsfall kommer det naturligtvis pengar tillbaka.

Det kan tilläggas att Scanport Insurance Ltd varken kommer att ha anställda eller lokaler på Guernsey. Det verkar vara en ren papperskonstruktion.

Löntagarfonder flyttar inte till Liechtenstein (Göteborgs-Posten)

Fonderna spelar bort Dina pensionspengar

Nordfonden satsade pensionspengarna i Ljusne Kätting, som gick i konkurs. Västfonden satsade pengar i dockskåpsfabriken Lundby, där ägarens trixande med olika dotterbolag väckt berättigad kritik (se Contra nr 4 1986). Nu är det dags igen. Det är återigen Västra löntagarfonden som varit framme och satsat i företaget *Farmarslakt* i Falkenberg. Avsikten var att Farmarslakt skulle bli ett alternativ till jordbrukskooperationen. Företaget har konsekvent betalat mer för grisarna än sina konkurrenter, vilket lockat fram leverantörer. Men detta och löntagarfondens pengar har inte räckt. En av de drivande bakom projektet är just den typ av person som löntagarfondssystemet för fram till beslutsställning: ombudsman Stig Johansson i Livsmedelsarbetarförbundet.

Farmarslakt har fått minst tretton miljoner från löntagarfonden, men är trots detta konkursfärdigt.

Socialstyrelsen struntar i lagen

Vissa misstänkta skall genomgå rättspsykiatriska undersökningar. Enligt lagen skall sådana företas inom sex veckor. Under den tiden kan den misstänkte sitta gripen.

Inom rättspsykiatrin härskar kaos. Tre-fyra månaders väntetid är inget ovanligt. Sex månader förekommer. Under tiden sitter den misstänkte gripen i strid mot gällande lag och i strid mot Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna. Socialstyrelsen säger att det är otillfredsställande. JO har kritiserat hanteringen. Men trots detta fortsätter myndigheterna att kränka medborgarnas mänskliga rättigheter utan att bry sig om lagen. Contra menar att det inte vore mer än rätt att de skyldiga byråkraterna satt av den tid som går utöver de lagstadgade gränserna. (Arbetet, Malmö)

Höga hastigheter minskar avgaserna

I debatten om hastigheten på våra vägar framförs i huvudsak två argument: Höga hastigheter är farliga och höga hastigheter ökar luftföroreningarna. Den som har tagit sig fram i långsamma köer med öppet fönster har nog ställt sig tvekande till de låga hastigheternas gynnsamma inverkan på luftföroreningsnivån. Och nu läggs det fram vetenskapliga belägg för att detta ytliga intryck är rätt.

Bilens avgaser består av kolväten, koloxid och kväveoxider. Per Gillbrand på Saab-Scania's motorlaboratorium i Södertälje har analyserat de olika avgaserna och konstaterar att kväveoxidhalten når maximum vid en hastighet på 50 km/tim. Halten sjunker sedan upp till 70 km/tim och stiger åter, utan att nå samma höga nivå som vid 50 km/tim. Över 110 km/tim ligger kväveoxidhalten konstant.

Det är i första hand kväveoxiderna som varit aktuella när det gäller skogsdöden. Gillbrands studier visar att en hastighetsgräns på 110 km/tim inte har någon som helst betydelse för kväveoxidhalten!

Vad beträffar kolväten och koloxid når dessa — i motsats till kväveoxiderna — maximum just vid 70 km/tim. Kolvätehalten sjunker konsekvent vid hastigheter som överstiger 70 km/tim — ju högre hastighet desto lägre kolvätehalt. Koloxidhalten visar ett mer komplext mönster.

Gillbrand har också gjort experiment med tomgångskörning jämfört med att starta bilen på nytt. Själva startfasen ger stora mängder avgaser, som vida överstiger vad man tjänar in på att stänga av motorn. Tomgångsförbudet medverkar till att öka — inte minska — avgasutsläppen enligt undersökningarna i Södertälje.

UTLANDS-NYTT

Arvet efter Tito

Kvarlätenskapen efter Jugoslaviens förre diktator Josip Broz Tito har vållat konflikt. Titos änka Jovanka slås intensivt för rätten till sin avlidne makes egendomar, som staten dock anser vara tillhöriga staten. Jovanka Tito har drivit process för att merparten av den lösa egendomen i Titos hem i Belgrad och på ön Brioni skall vara hennes personliga arv efter maken. Men tingsrätten i Belgrad avvisade Jovankas krav.

Staten har dock inte låtit Jovanka bli lottlös. Man har byggt en privatvilla åt henne i Belgrads förmåsta kvarter och dessutom gett henne en generös änkepension. Men Jovanka har inte låtit sig nöja. Hon menar att hon har rätt till en tredjedel av sin avlidne makes egendom, bl a en specialbyggd Rolls Royce och en Cadillac. Striden gäller också fem motorjakter som skänktes av arbetarna vid varvet i Kraljevic.

Vid ett tillfälle har Jovanka med våld fått avföras från ett möte med den jugoslaviska partitoppen, ett möte där hon ville göra sina krav gällande.

(Österreich Konservativ, Wien)

Polens största företag

Tidskriften *Zarządzanie* har gjort upp en förteckning över Polens 500 största företag. För tredje året i rad toppas den förteckningen av företaget Polmos. Företaget tillverkar vodka och annan sprit, vilket torde vara ganska avslöjande för den polska ekonomin. Företaget har en omsättning på 20 miljarder kronor, vilket skulle ge det en placering bland de tio största företagen i Sverige.

Fri Radio i Norge

Också i Norge finns närradio. Fremskrittspartiets radioprogram "Radio Frihet" har stoppats i en månad för att "Radio Frihet" sänt reklamslag. På två veckor fick "Radio Frihet" in 20 000 kronor för att täcka sina egna kostnader. Reklamslagen var ett inslag i Fremskrittspartiets kampanj för att tillåta reklamfinansiering. Man uppskattar att cirka 250 personer i Norge har närradio som sin huvudsakliga yrkesmässiga verksamhet — ytterligare 8 000 personer arbetar med närradio på fritiden. Allt fler kräver nu att finansieringen skall ordnas på ett rimligt sätt — dvs genom reklam.

Det kan tilläggas att avstängningen av Fremskrittspartiet inte drabbade lyssnarna. Den Fremskrittspartiet närliggande tidningen *Morgenbladet* tog tillfälligt över sändningstiden.

Kuba kan inte betala

Kuba har stora problem att betala sina skulder. I juli slutade Kuba att betala skulder till företag i bl a Sverige, Kanada, Västtyskland och Japan. Förklaringen var att landet inte "hade någon valuta tillgänglig".

Jaroslav Stetsko

Den förre ukrainske premiärministern Jaroslav Stetsko avled i juli i München. Jaroslav Stetsko blev 74 år. Han var premiärminister i den fria ukrainska republik som bildades under slutet av Andra världskriget. De ukrainska frihetskamparna lyckades befria landet från såväl tysk som sovjetisk kontroll. Under ungefär ett halvår var Ukraina ett fritt land.

Efter kriget fortsatte många ukrainare att med vapen kämpa för ett fritt Ukraina. Stalins läger fylldes med ukrainska motståndskämpar.

Den ukrainska republikens president, Stefan Bandera, mördades av KGB-mannen Bogdan Stasjinskij den 15 oktober 1959. Stasjinskij, som fick samvetsbetänkligheter, hoppade av till Väst och erkände sitt brott, använde en av KGB speciellt utvecklad blåsyrepistol för att inte lämna några spår efter sig.

Också Jaroslav Stetsko utsattes upprepade gånger för mordförsök, men han fortsatte till sin död kampen för ett fritt och demokratiskt Ukraina.

Nazist för mänskliga rättigheter

FN:s kommission för de mänskliga rättigheterna har valt en f d nationalsocialist till vice ordförande. Det är den östtyske professorn Hermann Klenner. Klenner hade medlemsnummer 975/6141 i nationalsocialistiska tyska arbetarepartiet. Hela NSDAP:s medlemsregister finns bevarat i Väst.

Sverige förebild för kommunister

Den norska motsvarigheten till kommunistpartiet, Socialistisk Venstreparti — SV, ett parti som är representerat i Stortinget och backar upp Gro Harlem Brundtlands vänsterregering, vänder nu blickarna till Sverige.

Missnöjda norska kommunister uppmanas av SV att flytta till Sverige — det nya socialistiska paradiset. I Sverige har nämligen alla barn mellan ett och ett halvt och sju år rätt till daghemspåsar — om fem år. I Norge tar det femtio år innan alla fått daghemspåsar om utbyggnaden fortsätter i dagens takt.

Sverige ligger alltså — enligt SV — fyrtiofem år före Norge i den socialistiska utvecklingen?

4 När kommer moderaterna att uppmana skattefria svenskar att flytta till Norge?

Öppet brev till Gro Harlem Brundtland

Folkkampanjen för NATO har skickat ett öppet brev till Norges statsminister Gro Harlem Brundtland och begärt åtgärder för att stärka försvaret i Sydnorge. Folkkampanjen — som arbetar för svenskt NATO-medlemskap — menar att försvagningen av det svenska försvaret inbjuder en angripare att utnyttja Mellansverige som genommarschområde. Den norska militärdoktrinen har länge utgått från att hotet mot Norge är starkast i norr — medan det starka svenska försvaret skulle avhålla en angripare från att marschera mot Sydnorge. Så är inte längre fallet menar Folkkampanjen och menar att ett fortsatt svagt försvar i Sydnorge innebär en krigsrisk genom att det inbjuder till angrepp.

Brevet till Gro Harlem Brundtland har också tillställts övriga partier i Stortinget och Bjørn Erling Ytterhorn från Fremskrittspartiet förklarar med anledning av brevet att det borde vara ett ömsesidigt intresse för de två länderna att stärka försvaret av Sydnorge och av Sverige. Ytterhorn menar också att Sverige borde ompröva sin hållning till NATO.

Ytterhorn är medlem i stortingets försvarsutskott och har tidigare varit försvarsattaché i Moskva.

Ytterhorn säger vidare: — I den försvarsplan som gäller idag för NATO:s nordkommando, som omfattar Norge, Danmark och en del av norra Tyskland, är utgångspunkten att Norge skall koncentrera sina styrkor till de norra delarna.

Bälten och sanden skall försvaras av Danmark och Tyskland. En förutsättning för det relativt tunna försvaret av Sydnorge var och är att svenskarna utgör ett solitt bälverk mot öst med ett relativt starkt försvar. Två förhållanden har ändrat bilden. Dels har det svenska försvaret, och särskilt marinen, försvagats. Dels har det svenska försvaret betänkligt låg beredskap. En förändring som tillkommit på grund av de svenska arbetstidsbestämmelserna.

— Dessa två faktorer motiverar kravet på ett stärkt försvar i Norge.

Ytterhorn har lovat att ta upp frågan i Stortinget.

När Folkkampanjen för NATO inbjöd till presskonferens om det öppna brevet till Gro Harlem Brundtland — och om den norska reaktionen på brevet — kom det en enda journalist. Han representerade den sovjetiska tidningen *Izvestija*.

Militärbaser på Kolahalvön

De civila satellitbilderna kan nu användas också för att avslöja militära anläggningar. Även när det gäller sovjetiska anläggningar har de militära myndigheterna i Väst alltid varit mycket återhållsamma. För att inte avslöja hur bra kamerorna är lyder den officiella inte särskilt trovärdiga förklaringen.

När nu civila bilder av militära anläggningar kommit fram blir det som tidigare var en av militären förborgad hemlighet allmänt.

Norrmannen Johnny Skorve, en geolog som p g r a sitt yrke haft tillgång till satellitbilder berättar att Sovjet håller på att bygga en ny ubåtsbas vid Gremijka, 30 mil öster om Murmansk. Skorve uppskattar att 15-20 Typhoon-ubåtar skall få plats i basen. En Typhoon-ubåt är på cirka 25 000 ton — ungefär som en större Finlandsfärja.

Skorve har också identifierat en ny flygplats vid Kandalaksja. Flygplatsen har en startbana på 4,6 km, 50% längre än långa banan på Arlanda!

Polska färjor

Stena Line beställde 1979 fyra jättefärjor vid polska varv. Ordersumman uppgick till cirka en miljard kronor. Den första färjan skulle levereras 1982. Men den har ännu inte levererats! Stena har nu kontrakterat Skanska för att klara av inredningsarbetena på den polskbyggda färjan. Leverans kan eventuellt ske senare i år.

Den andra färjan kommer sannolikt att levereras 1988! Och det är sannolikt att det sedan varken blir någon tredje eller fjärde färja.

(Arbetet)

Sexton månaders fängelse i Vietnam

Under Vietnam-kriget träffade den amerikanske soldaten Robert Schwab en vietnamesisk flicka. Tycke uppstod och han fick ett barn med henne. Men flickan blev kvar i Vietnam efter kommunisternas maktövertagande. Liksom barnet. Schwab försökte ta sig till Vietnam för att få ut sin älskade. Han seglade dit med en femmetersbåt (!) från Filippinerna, men blev uppbringad av de vietnamesiska myndigheterna och kastad i fängelse. I sexton månader satt Schwab i vietnamesiskt fängelse innan han släpptes. Utan att få möjlighet att ta vare sig sin flickvän eller sitt barn med sig till USA.

Fackföreningarnas affärer

I Västtyskland har fackföreningarna drivit bostadsföretaget *Neue Heimat*. Neue Heimat är Västeuropas största bostadsföretag med flera hundratusen lägenheter och sammanlagt en miljon boende i företagets fastigheter. Neue Heimat äger många "betongförorter" till de stora tyska städerna.

De senaste åren har företaget gått med stora förluster. Trots detta har ledningen stoppat miljonbelopp i egen ficka. 1985 var förlusten 1,4 miljarder kronor och 1986 beräknas den nå 2 miljarder kronor. Belopp som DGB, tyska LO, fått skjuta till.

Nu har facket insett att det inte går längre och sålt hela företaget till Horst Schiesser, som är relativt okänd bagare. Köpeskillingen uppgick, enligt vad som först sades, till 50 miljoner mark (168 miljoner kronor), men det har senare kommit fram att arrangemang med lån och förlusttäckning gör den verkliga köpeskillingen till endast 1 mark (3 kronor).

Neue Heimat används nu i Tyskland som ett paradexempel på vart fackföreningsägda företag leder. (Dagens industri)

Höga och låga skatter

Om man jämför länder med höga och låga skatter — och sedan försöker analysera den ekonomiska utvecklingen — finner man snart ett klart samband. Lägre skatt ger högre ekonomisk tillväxt.

Vi skall här återge en del uppgifter om länder i olika inkomstintervall — och se hur ekonomierna utvecklas.

Låt oss börja i inkomstskiktet 500-600 dollar per capita i BNP. Vi hittar där lågskatteländet Thailand och högskatteländet Zambia. Thailand ökade under 1970-talet BNP med 7,7% per år i genomsnitt. Zambia med 1,5%. Den snabba tillväxten i Thailand gjorde att man där kunde öka den offentliga konsumtionen med 9,1% per — jämfört med Zambias 1,8% — trots Thailands låga skatter.

Om vi ser på nästa grupp — mellan 700 och 1100 dollar — blir slutsatsen densamma. Lågskatteländet Paraguay ökade BNP med 8,3% per år, medan Peru ökade med 3,1%.

Iskiktet 1400-1700 dollar ökade lågskatteländet Sydkorea BNP med 10,3% per år, medan högskatteländet Chile fick nöja sig med 1,9%.

Bilden blir densamma i industriländerna:

I skiktet 3800-5950 dollar hittar vi lågskatteländet Singapore (+8,4%) och högskatteländet Nya Zeeland (+2,4%).

I intervallen 4300-6350 dollar finns Spanien med låg skatt (+4,4%) och Storbritannien med hög skatt (+2,1% — trots oljan!)

Och i det rikaste skiktet — över 8800 dollar — Japan med en tillväxt på 5,2% per år mot Sveriges på 2,0%.

CONTRA -produkter

Beställ så här:

1) *Postgiro/bankgiro.* Sätt i förväg in beloppet på postgirokonoto 85 95 89-4 (i Finland 11 25 82-9, i Norge 1 99 82 77, i Danmark 1 69 06 98). Eller på svenskt bankgiro 261-2638. Ange önskade artiklar direkt på talongen. *Porto tillkommer med 8:- per beställning.*

2) *Check.* Skicka in beställningssedeln tillsammans med en check ställd på Stiftelsen Contra. *Porto tillkommer med 8:- per beställning.*

3) *Kontokort.* Skicka in beställningssedeln och ange Ditt kortnummer. *Beställningssedeln måste undertecknas!* Vi accepterar Köpkort, Eurocard, MasterCard och Bankkort. Använder Du bankkort måste Du också kryssa för den för detta avsedda rutan. *Porto tillkommer med 8:- per beställning.*

4) *Postförskott.* Skicka in beställningssedeln till Contra. Vi sänder varorna mot postförskott. *Porto tillkommer med 15:- per beställning.*

Beställningar över 200:- levereras utan porto-tillägg.

Sätt ett kryss här om Du betalar in per giro

Anges ej betalningsätt skickas beställningen automatiskt som postförskott.

Medlemskap i Bokklubben Frihetsforum. Sätt kryss här och ange dessutom vilken eller vilka böcker som önskas.

Prislistan gäller fr o m 1986-10-31.

Vid omräkning till finska mark dra av 25%, vid omräkning till norska kronor lägg till 10% och till danska kronor lägg till 25%.

Contra-tidningar

... Contra, äldre nr per st 9:-
 ... Contra, prenumeration 59:-
 (Vid postförskottsbeställning av tidningsprenumeration tillkommer postförskottsavgiften på 15:-, annars inga avgifter).

Affischer

... Solzjenitsyn/Sacharov 29:-
 ... Winston Churchill 29:-
 ... Sovjet ut ur Östeuropa 9:-

Badhandduk

... ubåtsmotiv 97:-

Bildekaler

... Sverige fritt från socialism 10:-
 ... I love capitalism 12:-

Etiketter

... Sverige fritt från socialism, 7 små 5:-
 ... Sverige fritt från socialism, 1 stor 5:-
 ... Med USA för frihet, 10 st 5:-
 ... Prag 1968 2:-
 ... etikettark, 24 märken 5:-
 ... Contra, reklametikett, 24 st gratis

Kaffekoppar

... Sverige fritt från socialism 50:-

Kuvert

... Lätta bördan, 10 st 12:-

LP-skivor

... Sånt som får mig att ilska till 59:-
 ... En sång om friheten 59:-

Nyckelringar

... Svenska flaggan 9:-

Rockslagsmärken

... Nej till kommunism 5:-
 ... Sverige-Amerika-märket 5:-
 ... Svenska flaggan 5:-
 ... Löntagarfonder. Helknäppt. 5:-
 ... Frihet för Afghanistan 5:-
 ... ubåtsmärke 5:-
 ... Sverige fritt från socialism 5:-
 ... Försvar. Fred. Frihet. 5:-

T-shirts

... Sverige fritt från socialism 49:-
 ... Sänk den! 49:-
 ... Sverige-Amerika-tröjan 49:-
 ... Frihet för Östeuropa 39:-
 ... Contra-tröjan 39:-
 Storlekar: 140cl, 150cl, 160cl, XS, S, M, L, XL, XXL och XXXL.

Videokassetter (uthyrning)

... Attack on the Americas 40:-
 ... Winston S. Churchill II m fl 40:-
 ... Skattesystemet 40:-

Böcker

Observera! Priserna inom parentes avser medlemspriset i Bokklubben Frihetsforum.

... Agapov: Ryssland (95:-) 120:-
 ... Andersson: Rättsstaten (32:-) 49:-
 ... Arrabal: Brev till Castro (68:-) 78:-
 ... Barron: Kambodja (35:-) 49:-
 ... Barron: KGB idag (110:-) 130:-
 ... Beckmann: Kärnkraft (30:-) 49:-
 ... Bukovskij: Fredsrörelsen (39:-) 44:-
 ... Burke: Reflektioner (63:-) 79:-
 ... Carlsson: Fänge i Sovjet (39:-) 59:-

... Brinkeback: Byråkraten (58:-) 68:-
 ... Churchill: Västs försvar (59:-) 69:-
 ... Edwards: Ronald Reagan (59:-) 79:-
 ... Gerholm: Varför kärnkraft? 15:-
 ... Har freden en chans? 51:- 59:-
 ... Holmberg: Östeuropa (39:-) 49:-
 ... Hultén: Omaka par (58:-) 68:-
 ... Huyn: Uppmarschen (45:-) 69:-
 ... Häggman: Kommunismen (39:-) 59:-
 ... Häggman: Terrorismen (65:-) 79:-
 ... Iveroth: Goda samhället (24:-) 29:-
 ... Karlsson: Dömd (59:-) 69:-
 ... Kolman: Siste mohikanen (59:-) 79:-
 ... Kortjnoj: Antischack (49:-) 59:-
 ... Küng: Vindens barn (85:-) 99:-
 ... Langby: Valfärdslandet (88:-) 98:-
 ... Leys: Kinesiska bilder (43:-) 59:-
 ... Lindbom: Roosevelt (59:-) 74:-
 ... Nixon: Det verkliga kriget (48:-) 69:-
 ... Nixons namnteckning, tillägg 34:-
 ... Rydenfelt: Bönder... (58:-) 68:-
 ... Sacharov (69:-) 89:-
 ... Sanden: Agent för KGB (39:-) 59:-
 ... Solzjenitsyn: Västerlandet (33:-) 39:-
 ... Sparre: Lågan i mörkret (44:-) 49:-
 ... Strauß: Uppror i Öst (29:-) 39:-
 ... Sundberg: Mänskliga... (75:-) 89:-
 ... Tyranniets triumf 5:-
 ... Walker: Kina 9:-
 ... Vittnen från Gulag 25:-

Till Contra, Box 6082, 102 32 Stockholm.

Namn

Adress

Ortsadress

Bankkort Konto Kredit
 Köpkort/MasterCard/Eurocard
 Kontokortsnummer

Namnteckning

FRIHETENS RÖST

antisocialistisk teletidning
 Telefon 08-52 48 99

Tortyr på Castros Kuba

En av Kubas bestsellers heter "Fidel och religionen". En bok där Fidel Castro åter förnekar att landets politiska fångar torteras.

Boken består av en lång intervju som den brasilianske prästen Betto nyligen gjort med Castro.

Inga bevis

I boken säger Kubas president bl a följande: "Aldrig har revolutionens fiender kunnat lägga fram ett enda bevis för att en fånge blivit misshandlad, torterad eller att han har försvunnit."

De bevisen framlades i Paris för en tid sedan. Där framträdde tolv före detta politiska fångar med personliga vittnesbörd om misshandel och tortyr i Castros fångelser. De berättade också om medfångar som döddes och andra som helt enkelt "försvunnit".

Några av vittnena måste anstränga sig för att klara av att berätta om sina upplevelser lugnt och sakligt — utan tårar i ögonen och med darrande röst. Vittnena fastlade att också barn ner till 16-årsåldern och kvinnor är fängslade. Några av fångarna hade suttit fängslade i mer än tjugo år.

På skam

— Vittnesmålen här får Castros ord att komma på skam, och gör att världen inte längre kan skylla på att den inte känner till lidandet i Kubas fångelser, sa den tidigare fången Armando Valladares, som ledde och ordnade arrangemanget. Valladares satt fängslad i 22 år innan han släpptes 1982 efter internationella påtryckningar från bl a Amnesty International och den franska regeringen. Idag reser han världen runt för att tala för sina tidigare medfångars sak och leder tillsammans med författaren Vladimir Bukovskij organisationen *Resistance International*.

Innan revolutionen mot den korruperade högerdiktatorn Fulgencio Batista lovade Fidel Castro att han om han kom till makten skulle se till att det inte fanns några politiska fångar på Kuba. Det löftet har han brutit grundligt sedan han 1959 ersatte Batistas

högerdiktatur med en vänsterdiktatur. Valladares hävdar att Kuba idag har 14 000-15 000 politiska fångar — mer än i flertalet latin-amerikanska länder i östeuropeiska diktaturer.

Avhuggen

De direkta fysiska bevisen mot Fidel Castros påstående om att tortyr och misshandel inte förekommit under hans regim lades bland annat fram av Eduardo Capote.

Under revolutionen kämpade han i Castros styrkor mot Batista-diktaturen, men efter att ha öppet kritiserat Castros kommunistiska styrkor arresterades han 1966 och dömdes till femton års fängelse. Han släpptes först 1983 — två år efter det att strafftiden gick ut. Myndigheterna motiverade förlängningen med Capotes motstånd mot den s k "politiska rehabiliteringen".

1975 märktes Capote för resten av livet. En dag när han och några medfångar var på väg till matsalen blev de utan anledning angripna av några fångvaktare. En av dem lyfte sin machete mot Capotes hals. Han ryggade instinktivt tillbaka och försökte skydda sig genom att lyfta den närmaste handen. Därmed blev lillfingeret på Capotes högra hand avhugget och ett annat finger blev kraftigt deformerat.

Vakten lät sig inte nöja med det, utan slog åter Capote. Denna gång blev hans vänstra hand skadad. Vakten träffade en av nervtrådarna och idag kan Capote inte röra alla fingrarna på vänsterhanden.

Testiklarna

Ett annat av vittnena, Abel Nieves Morales, visade upp röntgenbilder på sig själv. De visade de omfattande inre skadorna som Nieves fått under de tjugo år han tillbringat i kubanska fångelser. Redan tidigt fick han kraftiga slag mot testiklarna och en av dem måste till slut tas bort. Nieves måste genomgå sex operationer och ett enormt lidande under sin fängelsestid. Han var bara 16 år när han fängslades 1959 för politiskt motstånd och han har alltså tillbringat mer än halva sitt liv i fängelse när han släpptes 1979 — utan utbildning, utan arbetslivserfarenhet och med bara en testikel.

Amputerad

Den svarte baptistpastorn Sergio Bravo var också med på arrangemanget i Paris. Han vittnade inte bara om misshandel utan också om förföljelse mot kristendomen och sofistikerad rasdiskriminering.

Trots att säkerhetspolisen gång på gång varnade Bravo för att hans "missions- och lekmanpredikantarbete förvirrade lantarbetarna, eftersom Gud inte finns och är borgarnas uppfinning", fortsatte han med sin religiösa verksamhet.

1960 greps han för första gången och satt anhållen i tio månader utan vare sig formell anklagelse eller rättegång. Efter frigivningen återupptog han sitt arbete, men blev på nytt fängslad. Sedan utsattes han för fyra månader med förhör. Säkerhetspolisen ville tydligen att Bravo skulle "erkänna" förbrytelserna som han begått mot revolutionen och peka ut sina medsammansvarna. Han ställdes inför rätta utan försvarsadvokat och dömdes till tre års fängelse.

En dag i oktober 1961 kom plötsligt vakterna in i cellen där Bravo och hans medfångar befann sig och började hämningslöst slå fångarna. De flesta — däribland Bravo — kastade sig ner på golvet för att skydda sig så mycket som möjligt mot slagen. Så kom Bravo ihåg Bibeln han hade smuglat in i fängelset. Biblar var, liksom all annan icke-kommunistisk litteratur förbjuden i fångelserna. Han reste sig och sprang mot platsen där han hade gömt Bibeln. När en av fångvakterna märkte detta sköt han och träffade Bravo i benet. Bravo togs till fängelse-sjukhuset och trots att en av medfångarna, som var läkare, menade att det inte var nödvändigt att amputera benet, så var det precis vad fängesläkarna gjorde. Det skulle "kosta" mindre än om Bravo skulle behöva genomgå flera operationer.

När Bravos formella fängelsestraff löpt ut släpptes han inte och han sökte därför upp fängelsedirektören. Där angreps han av vakterna, som tog kryckorna ifrån honom, kastade omkull honom och sparkade honom. Därefter tog de tag i hans högra kvarvarande ben och släpade tillbaka honom till cellen. Bland annat släpade de honom längs flera trappor. När de släppte av Bravo i cellen blödde han ur munnen och näsan och hade märken över hela kroppen. Han fördes till

fängelsesjukhuset, där han blev i två månader innan han släpptes fri. Men innan han släpptes sa fängelsedirektören: "Om du en enda gång återupptar din religiösa verksamhet kommer du inte ens att komma fram till fängelset eller ställas inför rätta. Du kommer att skjutas".

Men Bravo fortsatte att utöva sin religion och blev därmed fängslad en tredje gång. Nu fräntogs han både kryckorna och sin benprotes. Därmed måste han släpa fram eller hoppa på ett ben för att ta sig fram i fängelset. Till slut ställdes han inför rätta, och domstolen hade en på Kuba märklig sammansättning. Alla — från domaren till den anklagade — var svarta. Bravos "Försvarsadvokat" hävdade att han måste ha varit förvirrad och trots att inga bevis lades fram dömdes Sergio Bravo till 18 års fängelse anklagad för att ha "förrätt den svarta rasen". Underförstått: Svarta kubaner har ännu mindre rätt än vita att kritisera Castros politik.

Påhittad anklagelse

Bland övriga vittnen fanns en journalist som suttit fängslad i sexton år, eftersom han intervjuat en Castro-fientlig guerillaledare 1963 och skickat intervjun utomlands. Och en katolsk präst berättade att han tillbringat tio år i Castros fångelser på grundval av falska anklagelser. Myndigheterna hade diktat upp en anklagelse mot prästen, som påstods ha gömt en efterlyst förbrytare i sin kyrka. Det var den anklagelsen som betraktades som "bevis" i processen mot honom.

Joachim Bamrud

Forts från sid 22

att de skall tro att den andra parten är en skojare. Så kan vi omöjligt resonera inom Contra och vägrar därför att finna oss i skattemyndigheternas formalistiska krav. De är fö ofta så formalistiska att de är praktiskt ogenomförbara (eller obegripliga) även för den som har god vilja att följa dem. Vi begär de fula brotten att tro på någon som säger sig ha en annan huvudarbetsgivare och tro på någons personnummer utan att begära in skattsedeln. Övermåttan fullt i skattemyndigheternas ögon, men som vi ser det på Contra ett anständighetskrav.

U-137 - ett budskap på sovjetiska

Vid ett symposium som Nordiska kommittén för öststatsforskning höll i Lund den 9-10 maj i år skulle en ny teori om U-137:s grundstötning ha lagts fram av en av kommitténs medlemmar, arkitekten och historikern Carl O Nordling. Då denne inte personligen kunde närvara vid symposiet inställdes på formella grunder offentliggörandet av hans teori.

Contra kan emellertid presentera Nordlings synpunkter i sammandrag.

Det har framförts två teorier om orsakerna till den sovjetiska ubåtens inträngande och grundstötning och båda är enligt Nordlings mening osannolika:

Först har vi den officiella sovjetiska teorin: *felnavigering*. Denna teori förutsätter bl a följande:

- 1) Att en sovjetisk ubåt av *misstag* råkar hamna 50 sjömil från den plats där man avser att befinna sig, och därvid *av en slump* råkar styra rakt in i ett smalt sund.
- 2) Att ubåtens befäl inte kopplade på radarn, trots att det i skymning alltid finns en risk för kollision med småbåtar utan radar.
- 3) Att ubåtens befäl inte såg (eller inte identifierade) Utklipans fyr under hela den timme fyren måste ha varit synlig från ubåten.
- 4) Att befålet inte brydde sig om att göra åtminstone en grov positionsbestämning med hjälp av ubåtens stukade radiopojl (som ingalunda var helt oduglig).
- 5) Att man inte heller försökte bestämma sin position med hjälp av ubåtens fungerande Decca-navigator.

Punkterna 2-5 framstår som extremt osannolika i belysning av att en eller flera av ubåtens kompasser skall ha varit felaktiga eller svåravlästa och att flera kursändringar gjordes under de två timmarna närmast före grundstötningen.

Den andra teorin är den som framförts av representanter för den svenska marinen: *spionuppdrag*. Denna teori förutsätter:

- 1) Att KGB/GRU skulle välja en gammal, bullrig, hög och lång ubåt med stort djupgående och stor svängningsradie för ett uppdrag långt inne i en trång skärgård.

- 2) Att KGB/GRU skulle låta utrusta ett spionfartyg med en laddning av radioaktivt uran.

- 3) Att ubåtsbefålet skulle ha verkställt spionuppdraget trots att ekolodet var trasigt, radiopojlen stukad och andra instrument i bristfälligt skick (alternativt att man lyckats skada alla dessa instrument efter grundstötningen).

Inte heller denna teori har sannolikheten för sig (något som Maj Wechselmann förstått att skickligt utnyttja i sin ubåtsfilm). Det måste alltså finnas någon tredje förklaring till att U-137 kom in i ett svenskt skyddsområde och gick på grund där.

Nordlings teori att det rörde sig om en avsiktlig kränkning av Sveriges suveränitet i syfte att påverka regeringen. Härskarna i Sovjet har alltid haft en förkärlek för sådana okonventionella sätt att framföra utrikespolitiska budskap. Man kan t ex peka på de täta sovjetiska överflygningarna över Finland i samband med förhandlingarna om finska landavträdelser hösten 1939. Eller på den sovjetiska nedskjutningen av ett svenskt sjöräddningsplan över internationellt vatten den 16 juni 1952. Den tydliga avsikten var att sätta makt bakom vissa uttalade eller uttalade krav.

De kränkningar som begåtts av U-137 och andra ubåtar har inträffat under en period då frågan om gränsdragningen mellan Sveriges och Sovjets ekonomiska zoner i Östersjön varit oavgjord. Som bekant har Sovjet krav på rejäla privilegier härvidlag, privilegier som inte kan motiveras med sakskaal. Men som bedöms kunna genomdrivas med hjälp av arrogans och makt-språk. Ett typiskt sovjetiskt sätt att framföra kravet på förmåner skulle vara att sända in en ubåt i den svenska skärgården och där sätta sig stadigt på ett svenskt grund. För att ytterligare betona allvaret i hotet kunde ubåten passa på att visa att den också har möjligheter att medföra kärnladdade minor för utläggning i svenska hamnar och örlogsstationer.

Herrarna i Kreml hoppas naturligtvis att Sveriges regering hellre tillmötesgår olika sovjetiska önskemål än att i längden utsätta sig för förödmjukande demonstrationer av detta slag.

Den svenska allmänheten kan under tiden matas med försäkringar om Sovjets uppriktiga strävan efter vänskapliga förbindelser. Pankin svarar för den minsta delen av denna propaganda. Merparten av jobbet överläts åt svenska journalister och filmskapare. Godtrogna sympatisörer och betalda agenter duger därvid lika bra.

Kommunismen i Sydafrika -de vita arbetarnas redskap mot de svarta

Kommunismen i Sydafrika växte fram som de vita arbetarnas redskap att försvara sig mot de framträngande svarta arbetarna. Arbetsgivarna använde de svarta arbetarna för att hålla tillbaka de vitas krav och de vita kommunisterna slog tillbaka — på de svartas bekostnad.

Marxismen kom tidigt till Sydafrika. En holländsk advokat, Jan Carel Juta, var nämligen gift med Louise Marx, Karl Marx' yngsta syster. Juta började arbeta i Kapstaden och köpte där så småningom en bokhandel. Den blev snart en av Sydafrikas största, och självklart fanns svågerns böcker där. Juta ordnade också så att Karl Marx blev London-korrespondent för tidningen *De Zuid-Afrikaan*, som utgavs i Kapstaden.

Jan Carel Juta hade mycket goda relationer med sin sväger och med hans syster fick han fem barn. Ett av dessa, Henricus Hubertus Juta, blev så småningom talman i Kap-provinsens lagstiftande församling.

Genom Juta spreds en viss begränsad mängd marxistisk litteratur. Men det skapades aldrig någon kommunistisk rörelse i Sydafrika. Den stod invandrare från i första hand England för. Inflödet av kommunistiska agitatorer sammanföll med upptäckterna av diamanter och guld i Sydafrika. Många lycksökare följde i upptäckternas spår. De som inte var lyckosamma i jakten på ädla stenar och metaller gav sig istället ikast med politisk agitation.

Strejk och rasmotsättningar

Diamanter upptäcktes på 1870-talet vid Kimberley och guld på 1880-talet i Transvaal. Som i andra delar av världen, Alaska, Kalifornien och Australien uppstod det en guldrusch. Människor samlades från hela världen i hopp om att tjäna snabba pengar.

De nya invandrarna tog med sig tankarna på socialism från sina hemländer. De hade också med sig kunskaper om hur man organiserade en arbetarrörelse. Och hur man organiserade strejker. Arbetsförhållandena och villkoren i nybyggarsamhällena var hårda och det fanns goda skäl att vara missnöjd — för dem som inte hittade eget guld.

Konflikterna i Sydafrika hade en dimension som inte fanns i Europa. I Europa riktade sig en strejk mot arbetsgivaren. Det blev en strid mellan fackförening och arbetsgivare. I Sydafrika fanns en tredje part: de svarta arbetarna. Arbetsgivarna hotade att ta in fler svarta — med lägre löner — om de vita arbetarna ställde för stora krav. Därmed skapades motsättningar mellan vita och svarta arbetare. De vita organiserade sig för att hindra att de svarta gjorde framsteg.

Den första arbetsmarknadskonflikten i Sydafrika, 1884, hade rasmotsättningar i bakgrunden. I diamantfälten i Kimberley tvingades de svarta arbetarna klä av sig för att bli visiterade efter arbetspassen. Självklart var det lätt att gömma en värdefull sten, vilket skulle förekommas med visitationen. När gruvägarna krävde samma metoder mot de vita arbetarna bröt strejken ut. Strejken blev mycket våldsam och slutade med att fem män dödades och fyrtio sårades (och av de sårade avled några dagarna efter sammanstötningen).

De vita arbetarna hade organiserats av en grupp som kallade sig *The Knights of Labour*. En föregångare till Sydafrikas senare fackföreningar. Organisationen överlevde till sekelskiftet, men avsomnade sedan. Flera andra organisationer växte dock fram ur dess ruiner.

En radikal socialist vid namn Bill Andrews var med och startade den första reguljära fackföreningen 1894. Andrews kom från England. Så småningom blev Andrews ett av de ledande namnen i sydafrikanska kommunistpartiet.

Boerkriget

I oktober 1899 bröt Boer-kriget ut. Britterna, som behärskade södra delen av Sydafrika, ville lägga under sig de fria republi-

kerna i norr, där ättlingar till invandrare från nederländerna, boer, härskade. Kriget blev mycket blodigt och engagerade känslorna runt om i världen. Britterna satte in mer än 400 000 soldater mot boerna, vars heroiska kamp väckte beundran runt om i världen, inte minst i Ryssland, som då fortfarande var ett tsardöme.

Inställningen till kriget skapade splittring bland socialisterna. En del åkte hem till England för att slippa bli engagerade, men kom tillbaka när kriget var över.

South African Labour Party

När kriget var över — britterna vann — fortsatte socialisternas organisationsarbete. Bill Andrews var med om att bilda Labour Representative Committee 1907, en organisation som så småningom blev South African Labour Party (1909). Detta parti beredde marken för bildandet av sydafrikanska kommunistpartiet. Men 1909 hade den socialistiska rörelsen internationellt ännu inte splittrats mellan socialister och kommunist. Bill Andrews var en av de personer som deltog i bildandet av South African Labour Party, som kämpade för socialismen, men i praktiken bara för "de vitas socialism". Det var en intressegrupp för vita arbetare vars intressen ofta kolliderade med andra arbetargrupper. Den första allvarliga konflikten gällde de kinesiska gruvarbetarnas ställning. Under boerkriget hade guldgruvorna stängts. De svarta gruvarbetarna hade åkt "hem" till landet. När kriget var slut återvände de inte till gruvorna i tillräckligt antal. Det rådde stor arbetskraftsbrist. Gruvägarna importerade då kinesisk arbetskraft. 1906 arbetade 50 000 kineser i gruvorna. Labour Party krävde att kineserna skulle deporteras, att det skulle införas restriktioner för hur många svarta gruvarbetare som fick anställas och att alla kvalificerade arbeten skulle reserveras för vita. Man krävde ökade rättigheter och jämlikhet för arbetarna — men bara för de vita arbetarna. South African Labour Party var en kamporganisation för de vita.

Labour Party var nära kopplat till fack-

föreningarna. Och det var den organisation som "märktes" i Sydafrika. Den drog till sig det mesta av det Sydafrika hade att erbjuda av marxistiska radikaler. Det fanns också en mindre grupp "renläriga" kommunister, som följde direktiv från Lenins bolsjevik.

1913 blev emellertid South African Labour Party medlem i Internationalen, och man använde sig av symboler som röda fanor, majfirande osv. Fram till 1941 var South African Labour Party en organisation som motarbetade de svarta och först 1953 ändrade partiet politik och förordade fredlig samverkan mellan vita och svarta. Efter detta beslut tappade partiet snart sina medlemmar och upplöstes frivilligt 1958.

Också första världskriget splittrade den socialistiska rörelsen i Sydafrika. Mellan dem som ville ansluta sig i kriget på Englands sida och de som förordade "fred".

tion bröt sig 1918 ur ISL och återförenades med South African Labour Party. De kvarvarande intog en annan attityd, och de genomförde också mer militanta aktioner. I april 1919 besattes t ex stads huset i Johannesburg och en Sovjet utropades. Den blev dock så småningom utdriven ur stads huset av uppretade medborgare.

Svart eller vitt?

Oron på arbetsmarknaden i Sydafrika fortsatte och en allvarlig konflikt bröt ut 1922. Utgångspunkten för den strejken var att gruvägarna ville sänka lönen för vita arbetare samtidigt som man ville upphäva det avtal som begränsade antalet svarta arbetare i gruvorna. Gruvägarna arbetade för mer jämlika förhållanden — på en låg nivå — det var ett sätt att tjäna mer pengar. De vita arbetarna motsatte sig självklart

Sydafrikanska kommunistpartiet knöts därmed ännu närmare till Lenin. På order från Moskva skulle partiet också börja bearbeta svarta grupper. Men det var i grunden en organisation för vita.

En annan kommunistisk organisation, Young Communist League, höll sitt första årsmöte 1924. Initiativtagarna Edward Roux och Willie Kalk ville driva en linje nära kommunistpartiets nya linje när det gällde de svarta. Men förslaget röstades eftertryckligt ner. Men i den kommunistiska världen är alla beslut centraliserade och Roux och Kalk vände sig till ungtkommunisternas international i Berlin som upphävde det sydafrikanska ungdomsförbundets beslut. Missnöjet i organisationen var stort. Många lämnade den omgående. YCL blev sedan ett redskap för att man också inom seniorernas kommunistparti skulle samarbeta med de svarta. Partikongressen 1924 innebar en hård kamp mellan de två falangerna. Bill Andrews och andra kommunister av det gamla gardet menade att det bara var de vita arbetarna som utgjorde en "revolutionär kraft" i Sydafrika. Men de fick ge efter inför en knapp majoritet. Som dock bara till orden hade en annan uppfattning. Partiet fortsatte att vara en utpräglad vit organisation.

Kommunisterna och de svarta

Efter 1920-talets mitt var de kommunistiska organisationerna i Sydafrika uppbyggda till att kämpa för de svartas sak. Men det fanns knappt några svarta med i organisationen. Och de marxistiska organisationer som hade någon betydelse i Sydafrika hade en helt annan inställning. Framförallt då South African Labour Party, som fungerade som de vita arbetarnas kamporganisation mot de svarta arbetarna.

De svartas politiska intresse kanaliserades aldrig genom de marxistiska organisationerna utan genom organisationer som enbart rekryterade svarta. Främst av dessa var ANC, African National Congress, som vid sitt grundande 1912 inte hade något som helst med marxism att göra. Det var först på 1960-talet som marxisterna började skaffa sig inflytande i ANC, vilket ledde till att organisationen degenererade från en organisation för mänskliga rättigheter till en organisation för ersättande av det vita fåtalsväldet med en marxistisk diktatur. Det märks också att moderata svarta tar avstånd från ANC numer, även om de själva varit med i organisationen tidigare. Ett belysande exempel är Zulu-folkets ledare Buthelezi, som tidigare var medlem i ANC, men som nu kan betraktas som organisationens främste och mest effektive svarte motståndare. En intervju med Buthelezi återfanns i *Contra* nr 5 1986.

Carl G. Holm

Majoriteten i partiet beslöt att stödja den sydafrikanska regeringens beslut att gå in i kriget på Englands sida. De som misstyckte till beslutet bröt sig ur. Det var i augusti 1915 som brytningen skedde på ett möte i Johannesburg. I spetsen för utbrytarna, som tågade ut ur mötessalen, stod Bill Andrews. Utbrytargruppen bildade Sydafrikanska kommunistpartiet. De kallade sig internationalister och var starkt emot kriget. Rörelsen kallade sig i början International Socialist League (ISL). ISL utvidgade sedan sin verksamhet och man försökte skapa en allians med andra socialistiska grupper. Det var genom att sådana grupper anslöt sig till ISL som man formellt kunde bilda sydafrikanska kommunistpartiet.

1916 rådde kraftigt delade meningar inom ISL vad gällde inställningen till de svarta. Motsättningarna fördjupades och de som ville göra ISL till en renodlat vit organisa-

förslagen och 22 000 man gick i strejk.

Kommunisterna försökte frenetiskt utnyttja situationen. Man spelade på de vita gruvarbetarnas missnöje och försökte skapa en "revolutionär situation". Men man lyckades inte. Kommunisternas agitation ledde dock till en lång och bitter konflikt. Och inom några veckor hade den omvandlats från en lönekonflikt till en konflikt där de vita arbetarna krävde privilegier i jämförelse med de svarta arbetarna. Ledande i agitationen i gruvfälten var Percy Fisher, som var ledande medlem i det nybildade kommunistpartiet.

Andra kommunister deltog också i uppviglingen, bl a Bill Andrews. Konflikten fick ett katastrofalt slut. I strider dödades 230 personer, varav 50 poliser. Nästan 5 000 arresterades och flera dödsdomar avkunnades efter strejken.

Bill Andrews åkte till Moskva 1922 och

Ideologiska tvillingar till höger och vänster

DEBATT

Fascism och kommunism har — trots inte oväsentliga skillnader — ideologiska likheter som gör dem till tvillingar.

Antingen man studerar politisk praxis i fascistiska eller kommunistiska stater eller studerar fascismens och kommunismens ideologiska grundsyn slås man av en påfallande likhet — trots betydande olikheter. Det politiska spektret består inte av en rät linje från den yttersta högern till den yttersta vänstern, men av en cirkel, där ytterpunkterna möts i förening om samma mål: kamp mot demokratin och de demokratiska rättigheterna. Anhängarna av de fascistiska och kommunistiska ideologierna förkastar den demokratiska styrelseformen och vill i stället införa en annan styrelseform, som de betraktar som "långt mer demokratisk". Fascismen likväl som kommunismen är liktydiga med enkelriktning, maktövertagande, våldsanvändning och förtryck: kort sagt diktatur.

Fascismen och kommunismen har ställt sig på samma sida i kampen mot demokratin. De ser demokratin som en historisk föråldrad styrelseform, som inte kan lösa en nations problem. I stället ser de upprättandet av sitt eget partis diktatur som lösningen på alla politiska problem. Både fascismen och kommunismen är utpräglade kampideologier med en "antingen-eller"-hållning till politiken.

Representanter för bägge de totalitära ideologierna har sin utgångspunkt i idéer som är demokratin främmande:

1. Övertygelsen om att ha den absoluta och slutgiltiga sanningen.
2. Tanken på en allvetande partiledning, som bäst känner folkets intressen.
3. Tron på att partiet därför har rätt att undertrycka olikåttänkande.

Både den fascistiska och den kommunistiska ideologin nekar att godta att individen kan ha intressen som skiljer sig från den partikontrollerade statens intressen. De avvisar på principiell grundval tanken på att individen har vissa okränkbara rättigheter, som det är en av statens uppgifter att trygga. Bägge ideologierna ser den totala kontrollen över individen och samhället som en förutsättning för att kunna nå vad de uppfattar som "historiens mål".

Tron på den egna ofelbarheten

I verkligheten har de totalitära regimerna (fascism/kommunism) samma orsak. De är resultatet av att enskilda människor tror att deras egen uppfattning av verkligheten (deras egen ideologi) är så sann, så objektivt riktig (ja, är den enda, sant objektiva och riktiga), att de känner sig ha rätt att tvinga denna ideologi och detta styrelsesätt på dem som ännu inte har nått samma insikt. De totalitära ideologierna är baserade på tanken att folket kommer att sluta upp kring den "rätta" läran, om folket bara är i stånd att inse sitt eget bästa. Men eftersom de uppenbarligen inte är i stånd till det, har ideologins anhängare rätt till att tvinga dem till det!

Skepsis till arbetarklassen

Socialisten/kommunisten Lenin hade ingen tro på arbetarklassens medvetenhet. Han hävdade att arbetarklassen icke av sig själv förstod sina verkliga intressen. "Därför måste arbetarklassen ledas av en elit" sa Lenin. Denna sk "ledning" skulle bestå av proletarietets bäst skolade och politiskt medvetandegjorda element. I detta sammanhang spelar det mindre roll om arbetarklassen själv har någon önskan om att ledas eller inte. Därför är ett socialistiskt/kommunistiskt parti inte intresserat i huruvida arbetarklassen önskar påtaget ledarskap eller ej. När socialismen vuxit sig tillräckligt stark har partiet inte något skäl att ta hänsyn till de element i arbetarklassen som betecknar sig för att bli "ledda" av partiet. Därför kommer dessa element även om de tillhör arbetarklassen — att undertryckas och förföljas på samma sätt som reaktionära element.

Frihet bara för socialister

En metod som ofta används för att rättfärdiga den socialistiska diktaturen är att definiera begreppet frihet så att det bara ger utrymme för en tolkning, nämligen den begränsade form för frihet som existerar under en diktatur. För en icke-socialist

innebär frihet först och främst rätten att välja mellan olika alternativ. Men i en socialistisk stat är friheten definierad som frihet från kapitalism och frihet till att välja socialism. Enligt socialisterna är frihet, frihet under ledarskap, och demokrati är demokrati under centraliserad ledning. Friheten i ett socialistiskt samhälle är alltså friheten att låta sig ledas av det socialistiska partiet. I ett av sina mest kända verk, *Radikalismen*, skrev Lenin att kommunisterna måste — om det är nödvändigt — använda allsköns list, slughet, illegala metoder, förtigande och hemlighållande av sanningen, bara man kan komma in i fackföreningarna, förbli där och utföra kommunistiskt arbete där. En historisk genomgång av resultatet av avtal med socialister/kommunister ser ut att bekräfta Lenins ord: "Ett löfte är som degen på en paj, den är till för att brytas."

Enorma löneskillnader

Om de socialistiska/kommunistiska staterna uppstår det ofta myter. Det finns fler orsaker till att de uppstår och bevaras. Dels upprätthålles de av lättrogna socialister som skapar och sprider en uppfattning om kommuniststaterna baserad på ideologiska uppfattningar utan hänsynstagande till verkligheten. Dels är en del myter ganska seglivade för att de kommunistiska staternas isolering och informationsmonopol ofta gör det svårt att skaffa fram upplysningar som visar de faktiska förhållandena. Påståendet att kommunistiskt styre medför ekonomisk jämställdhet är inte bara en sanning med modifieringar. När det gäller frågor om inkomstskillnader är det fullständigt fel. Det kan bara vidhållas av personer som är i stånd att hysa större tilltro till kartan än terrängen.

Socialismen är ett förstadium som syftar till att i framtiden övergå till det klasslösa samhället — kommunismen.

Den faktiska diktaturen skall framställas som en demokrati, socialistisk propagandateknik på detta område går därför ut på att ge gamla och inarbetade begrepp ett nytt innehåll. Demokratibegreppet omdefinieras

på så sätt att verklig demokrati bara existerar i ett socialistiskt samhälle och tvängen under socialismen framställs som verklig frihet.

Rätt till tvång

SAP har nu svängt av mot vänster och säger sig kämpa för ett "socialistiskt" samhälle. Svensk barnomsorg är kanske det tydligaste tecknet på detta. Den socialistiska barnomsorgen i Sverige är just så enkelspårig och enögd som den socialistiska ideologin. Man har att välja mellan kommunal omsorg eller ingenting alls. Den som absolut inte vill lämna sina barn till en daghemsinstitution förblir lämpligtvis barnlös.

Högtbildade yrkeskvinnor har ingått en allians med socialisterna, eller tvärtom. Socialisterna har med hjälp av dessa kvinnor och dessa kvinnor har med hjälp av socialisterna, uppnått respektive mål. Karriärkvinnorna har fått makt och pengar och socialisterna har fått klorna i våra barn. Jörn Svensson (vpk) drömmer i *Du ska ta ledningen och makten*, där han önskar sig en fullständig "mobilisering" av kvinnor och barn på skilda håll, hans drömmar har nu närmast infriats. Svensson menade att det var kvinnoorganisationerna som skulle hjälpa till att införa det "nya socialistiska Sverige". Det första steget var att höja standarden för familjer där kvinnan gick ut på arbetsmarknaden och sänka standarden för familjer där kvinnan hemarbetade. Samtidigt plockade man fram Goebbels gamla motto: Om man upprepar en lögn tillräckligt många gånger så går den hem hos massorna.

Modern framställdes som närmast skadlig för sina barn. "barns behov" kunde endast tillfredsställas av allsköns expertis med plånbok istället för hjärta. Inte många tänkte på att både barn och vuxna klarat sig alldeles utmärkt i nära 2 000 år utan alla dessa experter. Ja, att det var med experternas problemen kom, både mänskligt och sam-

hällsekonomiskt. Enkomstfamiljerna fick, i likhet med alla andra, betala högre skatter och avgifter som måste till för att finansiera den offentliga apparaten, med tillhörande daghemsutbyggnad. Genom en negativ massiv indoktrinering i tidningar och TV lärdes svenska folket tänka idealistiskt i stället för realistiskt. Trots att svenska staten idag — 1986 — står med en statsskuld på över 600 miljarder kronor påstår man att "kvinnorna har satt fart på Sveriges ekonomi!" Att kvinnor och daghemsutbyggnad satt "sprätt" på Sveriges ekonomi är förvisso sant, därom vittnar den gigantiska statsskulden. Varför lånar SAP upp utomlands för att finansiera pseudojobb inom den offentliga sektorn till landets alla kvinnor och varför lånar SAP upp utomlands för att finansiera "daghem åt alla barn" — daghem

Genom skattesystemet har vi i Sverige tvingat fram "dagis-samhället". I nationalräkenskaper ger dagisverksamheten ett stort tillskott i form av bokfört arbete. Men hur är det i realiteten? Att ta betalt för att sköta varandras barn innebär naturligtvis inte något verkligt tillskott till välfärden — snarare tvärtom.

om flertalet föräldrar inte vill ha? Förlustverksamheter som många familjemedlemmar dessutom påtvingas! Och vilka är det som döljer sig under jämlikhetens täckmantel inom folkpartiet? — Sveriges liberala parti som röstat samman med socialisterna i SAP och vpk om "daghem för alla barn" senast 1991. Liberal, frikostig, fri — hur rimmar detta med socialistisk diktatur — daghem för alla? Westerberg & Cos liberalism, SAP:s socialism och vpk:s kommunism är identiskt lika vad gäller familjepolitik och kvinnans rätt att endast kunna välja ett, nämligen jobb utom hemmet och barnomsorg av utomstående lönearbetare inom kommunal barnomsorg. Sedan må diktaturen kallas "jämlikhet", "rätt till" eller "mobilisering".

Barbro Wass

FÖRSÄLJARE AV CONTRA-BÖCKER

Nästan hälften av Contras böcker säljs direkt per postorder. Den andra hälften säljs genom bokhandeln och en del andra kanaler. För att komma ut i bokhandeln måste förlaget tala om att böckerna finns. Sälja böckerna till bokhandeln, så att bokhandeln har böckerna när kunderna kommer och frågar.

Det här är en viktig uppgift. Nyckeln till att det över huvud taget skall bli några fler böcker från Contra. Här har Du chansen att göra en insats för Contra — och samtidigt tjäna en hacka.

Vi behöver någon som ringer runt till bokhandlarna och säljer Contra-böcker. Vi tror inte att Du kan försörja Dig på arbetet, men det är idealiskt som deltidsarbete för studerande, hemmafruar, pensionärer eller den som har säsongarbete.

Kommer vi överens ordnar vi grundutbildning om bokhandeln. Vad Du behöver är ett vinnande sätt och förmåga och intresse för att "ta folk".

Hör av Dig till Contra, Box 6082, 102 32 Stockholm. Telefon 08-54 95 52. Vi vill höra av Dig senast den sista november.

BREV TILL CONTRA

REPLIK OM KAPITALISMENS FILOSOFI

I ett brev i nr 5 1986 av Contra kritiserar G A Danell en punkt i min tidigare artikel *Kapitalismens filosofi* (Contra nr 1 1986). Jag hade i artikeln tagit avstånd från principen att människor är till för att tjäna sina medmänniskor. Jag hade alltså förespråkade egoism. Danell skriver att egoismen leder till "ett hänsynslöst förtryck av de svagare". Danell förespråkar istället *altruismen*.

Först måste vi klargöra vad det är vi talar om när vi talar om *egoism* och *altruism*. Egoismen är den moraliska principen att människor skall göra det som ligger i deras intresse. Altruismen är den moraliska principen att människor skall offra sig för andra. En egoist slår vakt om det hon håller kärt. En altruist offerar det hon håller kärt. En egoist anser att livet är till för att levas. En altruist anser att livet är till för att offras.

En egoist offerar inte sig själv åt andra, men hon offerar inte heller andra människor åt sig själva. En äkta egoist lever utan offrande. Hon lever och låter leva.

Det är egoismen (och förnuftet) som är grunden för det samhälle som präglas av allmän välvilja. När människor inte väntar sig uppoffringar av varandra så kan de nalka varandra utan fruktan.

Altruismen däremot leder till allmän misär. Enligt altruismen är nämligen *offrandet* en dygd. Ju mer en människa offerar och försakar

desto mer moralisk är hon enligt altruismen. Det säger sig självt att om människor får för sig att offrandet är en dygd, då blir världen full av offrande.

Alla samhällen utan undantag som har byggts på den altruistiska moralen har präglats av elände. Se t ex medeltidens Europa, dagens Iran, Sovjetunionen och Nazityskland.

Jag är själv egoist och jag är stolt över det. Jag vet att världen skulle bli ett mycket bättre ställe att leva i om människorna lärde sig att göra det som ligger i deras rationella intresse istället för att kriga och plundra och förstöra.

Danell skriver i sitt brev att diktatur och förtryck är utslag av egoism. Danell skriver m a o att det är en osjälvisk uppoffring att leva ett anständigt liv istället för att förtrycka. M a o att det *egentligen* ligger i människors intresse att bära sig åt på samma sätt som Hitler, Lenin och Khomeini. Danell får faktiskt tala för sig själv, och bara för sig själv. Jag upplever det som en förolämpning om någon säger att jag gör en *uppoffring* när jag väljer att leva ett civiliserat liv och respekterar mina medmänniskor.

Vad egoismen respektive altruismen i förlängningen leder till kan man ta reda på genom att läsa Ayn Rands stora roman *Och Världen Skälvde*. Henrik Unné

FOGDEN STÄLLER ORIMLIGA KRAV

Att vi alla av de allsmäktiga skattemyndigheterna ålagts att lägga oss i det som egentligen inte angår oss, och att vi, utan ersättning, tvingas tjänstgöra som skattefogdar, är ingen nyhet.

Nytt är inte heller att lagar, liknande denna, till en början kan orsaka protester och för en tid debatteras — för att därefter permanentas och bli till ytterligare en av alla de lagar som än mer kringgränser individens fri- och rättigheter och som "bara finns" och åtlöds.

I fallet Hjortberg tvingades myndigheterna till slut till ett medgivande om det vansinniga i lagtexten — och gav honom "nåd" (sic!) — tvingades, därför att massmedia envisades. Hur många andra undersåtar som har råkat eller kommer att råka illa ut p g r a "fogdelagen" är inte känt och kommer med största sannolikhet inte heller att bli känt.

Om jag köper en vara i en affär eller av en dörrförsäljare, är jag då tvungen att kontrollera att den jag betalar till inte har några skatteskulder? Om jag köper en liter mjölk,

en ny kappa eller en bil... måste jag innan jag överlämnar köpeskillingen begära att få intygat av säljaren att han inte håfter i skuld till skattemyndigheterna? Nej, naturligtvis inte! Det vore inte enbart horribelt, utan direkt löjeväckande! Och ändå — just precis så fungerar det på vissa håll i det svenska samhället.

Författare och skribenter är nämligen tvungna att bevisa för sina "kunder" att de inte har något otalt med "storebror" för att få ut sina honorar! Horribelt och löjeväckande, men dessvärre fungerar fogdelagen så!

I december 1985 köpte ett förlag en av mig skriven text. Lite mer än en månad senare, alltså efter årsskiftet, får jag från förlagets skatteavdelning ett stencilerat brev som upplyser mig om att de, för att kunna utbetala honoraret för sagda text "måste få veta om Du har någon obetald kvarskatt eller inte".

Tre alternativ finns för att jag skall kunna bevisa min oskuld:

1. att skicka in, till förlaget, det skattekort som finns på den slutskattsedel som jag fick i december — förutsatt att jag inte fick kvarskatt.

2. per post eller vid personligt besök visa ett intyg från min huvudarbetsgivare (om jag nu har en sådan och denne har tid/lust att skriva ut intyget) så att förlaget får garantier för att jag har en annan (?) arbetsgivare än förlaget. (Med lagens hjälp klassas alltså en kund — i detta fall ett förlag — som köper en enstaka vara från en enskild person som "arbetsgivare").

3. per post eller vid personligt besök visa kvitto på att jag betalt min kvarskatt.

Inte minsta skugga må falla på förlaget för dessa upplysningar om hur svenska skattemyndigheterna slagit två flugor i en smäll: alla svenska skattebetalare är dels omyndigförklarade och dels upphöjda till att agera som fogdar mot sina medmänniskor. En kund som inte kontrollerar betalningsmottagaren på detta sätt blir nämligen själv betalningsskyldig för den eventuella skatteskuld som säljaren har, och fjärran vore det mig att kritisera kunden/förlaget. Eftersom fogdelagen är permanentad vore det vanvett att utsätta sig för risken att behöva betala andras skulder.

Det förlag som utbetalar liknande honorar under andra delar av året (maj-december) brukar schablonmässigt dra cirka 30% i skatt. Men nu, under tiden januari-april, då alltså kvarskatten skall betalas, upplyses jag om att om jag vill ha mina pengar under denna tid och inte bevisar min oskuld, tvingas förlaget att dra av ett belopp för skatt och att dessutom dra av ytterligare ett lika stort belopp för en kvarskatt som förlaget inte ens vet om den existerar!

Tre alternativ har alltså vi frilansande skribenter:

a. springa runt till förlagen eller fylla brevlådorna med kopior av våra skattsedlar (vilket kostar både tid och pengar)

b. struntfa i alternativ a och finna oss i att dubbel skatt dras på våra honorar.

c. skriva till "kunderna" och meddela att vi inte vill ha betalt förrän i maj (i det här fallet alltså mer än ett halvår efter leverans) och leva på luft under tiden.

Inget av dessa alternativ är särskilt tilltalande, men belyser med all önskvärd tydlighet att uttrycken "demokrati" och "mänskliga rättigheter" måste tolkas med beaktande av vilken regim som har makten.

Veronika Ehrengren

Contra drivs nästan uteslutande med ideella skribenter och ideella medhjälpare. Men i begränsad utsträckning måste även Contra fungera som arbetsgivare. De krav som skattemyndigheterna formellt ställer på arbetsgivarens kontroller och pappersexercis gentemot arbetstagaren upplever vi som en direkt kränkning av förtroendet mellan de två parterna. Skattemyndigheterna förutsätter

Forts på sid 17

Rapport från 2024

Författaren som är politisk analytiker och biträdande redaktör i den ansedda tidningen *The Economist* beskriver tiden fyrtio år framåt. Boken har väckt berättigad uppmärksamhet i USA och England. Den speglar verkligen en helt ny infallsvinkel inom framtidsforskningen. Den viktigaste faktorn vid bedömningen av vår framtid är givetvis datorn, som kommer att ändra, ja revolutionera vår framtid betydligt snabbare än vad vi nu anar. Förändringen är farofyllt, då det ju finns fallgropar, fällor och fel. Den största risken ligger i om man med hjälp av långt driven datorisering gör felbedömningar. Macrae tror på ett starkt ökat politiskt inflytande över oss i en framtid med hänsyn till riskerna för missbruk av avancerad teknik. Men politiken i sig själv är ju även den en riskfaktor!

Ett av de läsvärda avsnitten för mig som vanlig vardagsmänniska behandlar politikernas sätt att kontrollera och administrera tekniken som hjälpmedel vid kontroll av människorna... Han balanserar detta med ett resonemang om hur vi medborgare ska kunna kontrollera politikerna och förstås även tekniken.

Datortekniken revolutionerar också ekonomin. Man frågar sig om vi alls har någon framtid, eller om vi går mot en "skön, ny värld", Kan vi klara *allt* med hjälp av gen-teknik, politik och datorer? Den som skräms av en allt igenom datoriserad värld kan tänka på att det också finns positiva sidor. Till exempel snabbhet och internationalism i stället för långsamhet och bypolitik.

Denna bok kommer att ge betydande

bidrag till läsarnas mentala hälsa. I bokens spår genereras förutsättningar för debatter angående våra framtidsfrågor. Verkliga sådana, inte bara (sken)debatter startade av pessimistiskt lagda trendnissar. Den som har en optimistisk läggning och en positiv framtidsyn, kommer att gilla *Rapport från 2024*.

Arne Sundström

Norman Macrae: *Rapport från 2024. En kortfattad historia över framtiden*. ISBN 91-7566-077-6. Timbro. Cirka 190:-.

Om Afghanistan

Två läsvärda böcker om Afghanistan har nyligen utgivits: *Afghanistan, nyckeln till en kontinent* av Anders Sundelin och Svenska Afghanistankommitténs *Afghanistan. En handbok*.

Sundelins bok är till stor del en reseskildring, lättläst, men utan röd tråd, varför det hela blir smått fragmentariskt. Boken är till en början svår att få grepp om, men ju mer man läser, desto intressantare blir den. Man får intrycket att Sundelin har skrivit boken "rätt upp och ner", varför det blev litet som det blev (men det mesta blev rätt bra).

Svenska Afghanistankommitténs bok är en sammanställning av tolv "sakkunnigas" historiska och politiska essäer, skrivna oberoende av varandra, men trots det inte uppreparande varandra. Essäerna håller över lag god klass och ger ett djup, om än något kyligt, som väl kompletterar Sundelins mer personligt hållna skildring. De två böckerna läses alltså med fördel tillsammans (Sundelins först).

Inte många personer har någon nämnvärd kunskap att erbjuda när det gäller Afghanistan. Sovjets invasion år 1979 har föga ändrat på detta tillstånd — landet har dragits in i den politiska vardagen, men dess historia och kultur har praktiskt taget helt förbisetts. Politik är ju så "lätt", man behöver inte veta särskilt mycket om någonting för att bli tagen på allvar. Med historia är det annorlunda, antingen vet man eller också håller man tyst. Men glöm inte att vad som idag är politik i morgon är historia. För de som vill göra anspråk på att förstå Afghanistan är dessa båda böcker till stor nytta och glädje. I den mån man kan tala om glädje med tanke på den oerhörda tragik som Sovjetunionen för snart sju år sedan förde in i landet tillsammans med robotar och explosiva leksaker.

Christer Arkefors

Anders Sundelin: *Afghanistan, nyckeln till en kontinent*. (Ordfront)
Afghanistan. En handbok. (Svenska Afghanistankommittén)

Mer om Afghanistan

Hur många svenskar känner till följande fakta om Afghanistan?

— Att den sovjetiska ockupationen och kriget pågick längre än det andra världskriget (i december 1986 sju år).

— Att minst 4,6 miljoner afghaner flytt till Pakistan och Iran (av en befolkning på cirka 15 miljoner)

— Att ryssarna och regeringstrupperna permanent behärskar bara de större städerna och i övrigt vunnit blott kortvariga framgångar på landsbygden

— Att ryssarna använt hela sin modernt utrustade armé inklusive jakt- och bombflyg och bestyckade helikoptrar mot en gerilla som saknar det mesta: effektiva vapen, mat, kläder och sjukvård.

Men framförallt saknar gerillan (mujaheddin) en fast ledning. De många nationaliteterna och de skiftande trosriktningarna inom islam har varit ett svårt handikapp i motståndet. Man har varit enig om målet: att köra ut ryssarna ur Afghanistan, men i övrigt har motsättningarna torpederat alla försök till samordnade aktioner. Denna gerillas splittring har självfallet spelat ryssarna i händerna.

För en person från ett idylliskt i-land ter det sig obegripligt att ett så utarmat folk kan hålla stånd mot en toppmodern krigsmaskin år efter år. Vad driver dem? En obändig frihetslängtan, där både landet Afghanistan och den islamiska religionen framstår som lika heliga.

Stefan Lindgren har skrivit texten och Odd Uhrbom har tagit bilderna till *Pansjir. Fem tigrars dal*. Boken är ett medryckande reportage från det krigshärjade Afghanistan. Fotografierna kompletterar utmärkt de omväxlande kapitlen, som behandlar olika sidor av Pansjir-dalens befolknings liv. Uhrboms foton samlas i bokens slut i uppförstorad form. Han är en utomordentlig fotograf, som visar stor teknisk-konstnärlig skicklighet, men framförallt medkänsla med krigets offer. Dessa ansikten och ögon stannar kvar hos iakttagaren: barn som aldrig fått vara barn, män med trots och smärta i blicken.

Lindgren klargör på ett föredömligt klart och enkelt sätt Afghanistans nutidshistoria. Även de tilltrasslade händelserna kring maktskiftena i slutet av 70-talet får klara linjer. Afghanistan är ett karaktäristiskt exempel på sovjetisk "räddning" av ett land med hjälp av Quisling-metoden. Den sovjetiska propagandan bygger på en ändlös serie lögner. En är att den afghanska gerillan fått en massiv hjälp av USA och Kina, när i själva verket endast små rännilar militär hjälp kommit därifrån. Nej det är ett fattigt u-lands söner som offerar sina liv, och vapnen, som naturligtvis aldrig räcker till, har

till största delen erövrats från den kommunistiska fienden.

Charargan är uppenbarligen en livsviktig institution. Den påminner om ett byråd eller kommunstyrelse med rätt att driva in skatt. Tack vare charargan kan en primitiv undervisning bedrivas under sommarmånaderna — vintertid är det omöjligt p g r a kylan i klassrummen!

De arma afghanerna kan dock tillfälligtvis glömma nöden, kriget och döden i samband med t ex ett bröllop. Då bjuder man generöst på godaste mat och dryck — och utsultna gäster får plötsligt känna att livet även innehåller glädjeämnen.

Hoppas att Stefan Lindgrens och Odd Uhrboms ypperliga samarbete kan få en fortsättning! Boken förtjänar stor spridning.

Alf Norbäck

Stefan Lindgren/Odd Uhrbom: Pansjir. Fem tigrars dal. Ordfront. 72 sidor samt 98 bildsidor.

Ärlighet i politiken

Det är inte många som skriver sina politiska memoarer lagom till 40-årsdagen. En som gjort det är Carl I. Hagen, ledare för det norska Fremskrittspartiet och ledamot i Stortinget. Hagens bok *Ärlighet varer lengst* är en ganska traditionell memoarbok som ger en rad intressanta inblickar i framväxten av Fremskrittspartiet och hur partiet tack vare

grundaren Anders Lange och Carl I. Hagen byggde upp en position i norsk politik.

Hagen var den glade politiske amatören som med stor entusiasm gav sig in i partiarbetet när Anders Lange startade sitt parti 1973.

Hagens skildring bygger kring rubrikens ärliga uppsåt, men återkommer gång på

gång till den bristande erfarenheten, att det skulle ha blivit annorlunda om han då vetat vad han vet nu. Boken skildrar öppenhet personliga motsättningar, interna fejder och konflikter, hur Hagen själv deltar i en utbrytning ur partiet — för att sedan återvända. Det förefaller vara en stark övertygelse som driver Hagen, en övertygelse som säkert ligger i linje med vad många Contra-läsare står för.

Innan Hagen gav sig i kast med politiken var han direktör vid det brittiska sockerföretaget Tate & Lyle och drev deras verksamhet i Norge. Det var en bra avstamp till det partipolitiska arbetet — eftersom han byggt upp ett brett kontaktnät. Men det hade inte gett någon erfarenhet av det politiska livet.

Hagen har drivit en rak och konsekvent linje — något man förvisso inte kan säga om alla politiker. Ett dråpligt exempel ger han när han i Stortinget lade fram ett borgerligt förslag från förra året — om att sälja ut vissa av statens aktier — sedan en borgerlig regering tillträtt. Året innan hade förslaget avvisats med 67 röster mot 66. Men när det nu var borgerlig regering var förslaget inte alls populärt. Tre av regeringspartierna röstade emot förslaget! Och høyres grupp var delad, det var först sedan de fått klart för sig att hela den borgerliga gruppen röstade för ett identiskt förslag förra året som en del av høyres stortingsledamöter — med Kåre Willoch i spetsen — röstade för Hagens förslag.

Sedan förslaget röstats ned väckte Hagen det ytterligare två gånger. Första gången avstod Stortinget från sakbehandling och hänsköt frågan till regeringen. Andra gången blev förslaget nedröstat av alla utom Fremskrittspartiets ledamöter.

Vid ett annat tillfälle roade sig Hagen med att i norska stortinget presentera ett

förslag till konsumentpolitiskt program som var en ordagrann översättning av det västtyska socialdemokratiska partiets motsvarande program. Det var inte att tänka på att ens de borgerliga partierna — utöver Fremskrittspartiet — skulle ställa sig bakom något så "högerorienterat".

Fremskrittspartiet står för alternativet i norsk politik. Och driver en konsekvent linje. Partiet röstade t o m ner den norska borgerliga regeringen i våras när den ville höja skatten. Men hur kunde en borgerlig regering tro att den skulle få stöd av ett skattesänkarparti för höjda skatter? Hyckleriet inom de etablerade partierna avslöjades bara någon månad efter regeringsskiftet. När Arbeiderpartiet lade fram samma skattehöjningsförslag som de någon månad tidigare röstade emot för att fälla regeringen. Och nu röstade høyre emot. Det är förvånande att någon mot en sådan bakgrund över huvud taget kan ha något förtroende för de "gamla partierna". Hagen pekar i sin bok på de minimala skillnaderna partierna emellan. 1985 års val var inget val mellan olika program utan ett val om Gro eller Kåre skulle vara den som fick bestämma. Hagen pekar på att skillnaderna i høyres och Arbeiderpartiets skattepolitik t ex utgör 0,7 procent! Och att det även på en rad andra områden rör sig om knappt märkbara skillnader partierna emellan.

Hagen är inte den som tvekar inför klara verbala och drastiska formuleringar. När det gäller politik och när det gäller mycket annat.

Var annars än i *Ärlighet varer lengst* skulle man kunna läsa att bartenders och hovmästare är till större hjälp för dem som har problem än psykologer och sociologer?

Carl G Holm

Carl I Hagen: Ärlighet varer lengst. Aventura. ISBN 82-588-0305-0. 342 sidor.

CONTRA 1 1987

Elektronisk krigföring och Polen står på listan över kommande Contra-artiklar. Liksom den tidigare utlovade artikeln om EAP.

Vi kommer också att ge en inblick i sovjetiskt atomspionage efter Andra världskriget när vi lättar på förlåten till nästa Contra-bok, Intrepids sista fall, av William Stevenson.

Vi kommer också att diskutera vad Du kan göra för att hjälpa motståndsrörelserna i kommunistländerna.

...kommer i december